

наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацьвергі. № 771319 161008

Дні Быкава

Успомнім яго разам.

Старонка 24

Такая барацьба дэмаралізуе

3 БНФ выключылі Алеся Міхалевіча на фоне чутак аб будучым альянсе партыі з «Хартыяй'97».

Старонка 4

Шэдэўр масхалтуры

з удзелам унучкі Лукашэнкі. «На съпіне ў чорнага ката».

Старонка 2

Вілы ў бок

Над апошнімі свабоднымі газэтамі і інтэрнэтам навісла пагроза.

Толькі адзін дэпутат прагаласаваў супраць. За — 93. Экспэрт Беларускай асацыяцыі журналістаў не дапусцілі да ўдзелу ў дыскусіі. Палата прадстаўнікоў за паўтадынны прыняла ў першым чытанні Закон аб СМІ.

Пра Закон — старонка 3.

Просім усіх да аднаго
чытачкоў «НН» даслаць у Палату прадстаўнікоў лісты пратэсту супраць прыняцця Закону пра СМІ. Вопыт мінульных гадоў і аналагічных рэжымамаў кажа, што такія кампаніі маюць вялікі сэнс.

Пісаць можна ад руکі або выдрукоўваць з кампютара. Зъмест лісту можа быць адвольны. Абы толькі яны былі паважныя. Важна, каб прагучачаў яны пратэст супраць прынцыповых момантаў закону. Таму ў кожным лісьце просім напісаць прыкладнае наступнае:

«Пратэстуем супраць прыняцця новага Закону пра СМІ ў выглядзе, у якім

Лісты кіруице на адрес:
220010, Менск, вул. Савецкая,
11, Палата прадстаўнікоў.

У НУМАРЫ**Разлажэннне**

Юр'я Азаронка зволылі зь Белтледрадыёкампаніі з вілікім скандалам.
Старонка 3.

Зноў на хвалі

Спрыяльнія ўмовы паставак расейскай сырываі дазваляюць Беларусі першапроўдаць рэкордныя аўтаматы нафты.
Старонка 5.

Міліцыя — з народам

Міліцыя стала адной з самых

апазыцыйна настроенных структур унутры рэжыму. Ліст у Рэдакцыю.

Старонка 7.

**Брусэль
у прастрацыі**

Ірландцы прагаласавалі супраць. Эўрасаюз застанецца без презыдэнта.

Старонка 6.

**Ота,
герой Грэцыі**

Цікавосткі Эўра-2008.

Старонка 10.

**Біл Гейтс пасяліўся
ў Менску**

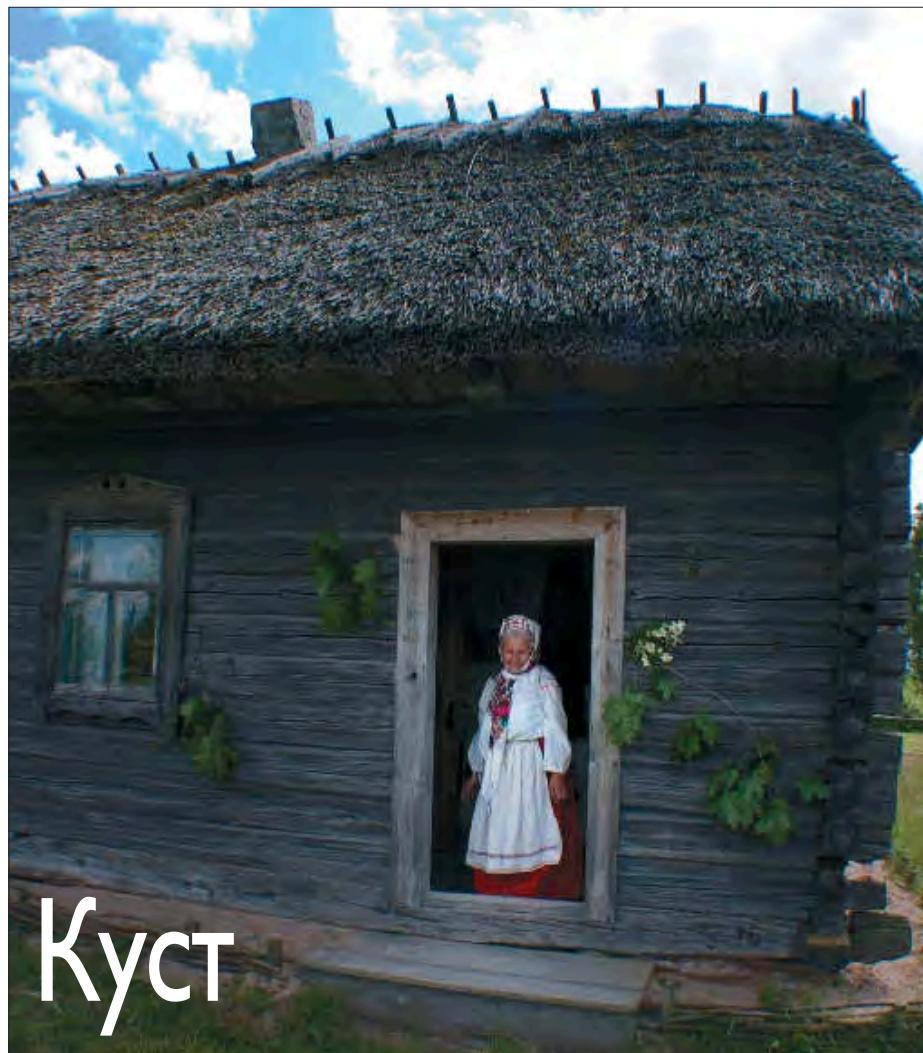
Рэкордны даход атрымаў у 2007 г. жыхар Каstryчніцкага раёну сталіцы.

Старонка 5.

**У ніякім разе,
дарагія беларусы!**

З нагоды фестывалю этнічных культур у Горадні — фэльстон Сяргея Астраўца.

Старонка 7.

Фотарэпартаж Андрэя Лянкевіча. Старонка 12.

Літаратурны сшытак «НН»

чэрвень 2008

Андрэй Лянкевіч. Куст. Рэпартаж з палескай глушы	12
Таціана Барысік. Хроніка маладосыці. Алаваданне	14
Якуб Лапатка. Я пераклаў «Калевалу». Гутарка	15
Аляксандар Фядута. Камэдыя Выраджэння. Пінская шляхта....	16
Марыяка Мартысевіч. Святыя патроны і вечныя дзеяньнія. Рэцензія на кнігу Сяргея Прывлуцкага	17
Віталій Тарас. Не «Абайд» адзінай. Прамынад	18
Паміж верай і фактам. Рэйтынг польскіх кніжных бэстсэлеру	20
Паміж крыміналам і фантастыкай. Рэйтынг расейскіх кніжных бэстсэлеру	21

СЪЦІСЛА

Улады змагаюца за каталяцкі электарат

На запрапэчыне ўраду ў Беларусь прыбывае Дзяржсакратарт Ватыкану кардынал Тарчызіё Бэртон. Чакаецца, што яго прыме А.Лукашэнка, плянуюча сустэрчы з міністрам замежных справаў Сяргеем Мартынавым, праваслаўным Мітраталітам Філаротам.

Візит мае бысь падкрэслена насычаны. Кардынал выступіць перад студэнтамі БДУ з лекцыяй, пабывае ў Пінску й Горадні, дзе месцяцца сэмінары, у Глыбокім на Фэсце хрысціянскіх фільмаў.

22 чэрвеня ён адслужыць імшчу ў сталічнай катэдры і ў складзе вянок да манумента Перамогі.

Мяркуецца, што імшча будзе трансляванца нацыянальным тэлебачаннем — рэдкая зява.

Бараудлін у «Кнігазборы» на сродкі чытачоў

43-й кнігай сэрыі «Беларускі книгазбор» сталі выбраныя творы Рыгора Бараудліна. Адметнасць выдання ў тым, што паўтарытысцкі наклад выдаены на сродкі, ахвяраваныя чытачамі.

«Польскае радыё» на хвалях «Аўтарадыё»

Шточацьвер а 17.00 на хвалі 105.1 FM можна будзе пачуць перадачу «Варшаўскі мост», падрыхтаваную «Польским радыё». Разам з Валерам Саўкам з Польскага радыё ў студыі працуе Фаль Пітевіч, журналист менскай радыёстанцыі.

«Аўтарадыё» было заснаванае на пачатку 1990-х. Гэта, бадай, адзіная камэрцыйная радыёстанцыя ў Беларусі, якая аядзе прадаваць беларускую музыку. Акрамя таго, частка перадачаў на «Аўтарадыё» гучыць па-беларуску.

2 100 рублёў за даляр да канца году

Паводле кіраўніка Нацбанку Пятра Пракаповіча, з пачатку году курс рубля да даляра ЗША умацаваўся амаль на 1% і на сёньня складае Br2128 за 1 даляр ЗША. Курс нацыянальнай валюты да расейскага рубля за гэты перыяд звышоўся на 2,6%, да ёура — на 3,4%. Такое зынажное курсу стымуліруе экспарт беларускай прадукцыі, бо Расея і краіны ЭС зьяўляюцца галоўнымі гандлёвымі партнёрамі нашай краіны. Нацбанк прагназуе, што да канца году курс рубля да даляра ЗША будзе ў межах Br2100 за 1 даляр ЗША.

МВ

ЮЛІЯ ДРАЖКЕВІЧ

У Менску з Мадрыду вярнулася наша баскетбольная зборная, якая перамагла зборную Бразыліі і заваявала птуц'ку ў Экін на Алімпіядзе.

Шэдэўр масхалтуры

«На сціне ў чорнага ката» — самы глямурны ідзялягічны праект «Беларусьфільму». Піша Андрэй Расінскі.

Жывуць у вёсцы Карамелькі два хулагістыя дзяды — Лéха і Са́ні. Аднойчы дзед Лéха пашкадаваў ган-дзірку, якая мокла пад дажджон, і набыў у яе лягтарыны білет. Білет быў вытрышны. І ціпер дзед Лéха ў кампіні з дзедам Санем адправіўся ў Менск пад апеку двух анёлаў, якія гэту заварушку ўзгадзілі.

Камэдыя Івана Паўлава — самы ўдалы ідзялягічны праект «Беларусьфільму». Каля ў апошніх партызанскіх карцінках ідзялятэя вытрыкалася, то ў «Чорным каце» із сталінізм замаскаваны жартачкамі ў глямур.

Героі стужкі — зухватыя вэтэрнны, якія сіліваюцца пра трох танкістаў і клянца Сталінім (весення прыпейкі з радасцю падхопілава кіношна моладзь), чырвона-зялёныя сіліжы парасілханы сюд-туд, супраўдная ідэя «моцнай і квітнечай» Беларусі.

Нацблібліятэка, вакзал, татэль

«Эўропа» — усё аўтакты, пабудаваныя за Лукашэнкам, — знятыя шырокавугольнай оптыкай, каб здавацца аўтэнтычныя і шыкоўшныя. Спажывецкі рай з казіно, дыскаткамі; пічаслівае «Ваша лято» (яшчэ адзін пачасені ідзялягічна-камэрцыйны праект); белы лімузін, ікра.

«Зоркі» расейскіх тлеспрасторы на раскрыпты: Філіп Кіркорав зняўся ў ганаровы ўзізде. Расейская сцэвака, папулярнага ў колах 50-гадовых фанатак, запрасіла Адміністрацыю прэзідэнта. Міхаіл Жыгалau (бацька «Капі Пушкарой») выступіў на падэбонце.

І, нарэшце, галоўны скорызь — Віка Лукашэнка, унучка кіраўніка дзяржавы, дачка Віктара Лукашэнкі. Яна ў ролі маленъкай дзяўчынкі, ад імкі якой і вядома апавяданне. Дзяўчынка вытрыгвае ў кіношнага дзеда Лéху кніжку Матасана і дзвініце сабе жартачкі з раздораму. (У вёсцы Карамелькі праходзіць раздор паміж магажынства і скончыўся «баявой нічыёй».)

Масакисты ў салене, напаўаголеная цётка на дыскатцы — фільм назначаны таўром поплашыць, ханы стужку ён не параўнаць з грудастым

трэпам «Паўлінка-New». Жарты да-лікатнейшыя: баявая каза Ізаба, якая выкарыстоўваетя замест злой аўчаркі, вісковая плятка, гурт цымбалісту на дачансных хаўтурах, «кудава» дзеда Сані з пудовым кулачкам. Рожысёр удаля выкарыстоўва паскораныя здымкі і нечаканыя мантажныя стыкі. Гэта віршыня творчасці Івана Паўлава, гэта лепшы «Сівежыны з салютам».

Дабро ад зла не адрозніваецца — і тое, і другое ёсьць формай спажывецкага шчасця.

Але жарты маскуюць пустату ѹ масхалтуры.

Анёл пякельны і апел на іебесны вартаў адзін аднаго. Верна Паліковы — «спакушальніца» — навязылівачарыца пазіруе. Ейны кампаніён мае такі ж самыя звічкі. Анёлы не дамагаюцца і не выпрабоўваюць, але зьдзяйсняюць пэнсіянэрскія мары.

Дабро ад зла не адрозніваецца —

Навукоўцы вывелі мікробаў, якія ядуць съмецьце і выдзяляюць паліва

У Крэмневай даліне (не ў беларускай, а ў Каліфорніі) у выніку генетычных эксперыментуў атрымалі бактэріі, якія вырабляюць «екалаігічную нафту».

Тое, што раней здaloся навуковай фантастыкай, стала вынікам генетычных эксперыментуў прыватнай навуковай кампаніі LS9 з Крэмневай даліны ў ЗША. Генетычна мадыфікаваныя мікробы харчуюцца адкідам кітаплату пілавайнінья, а выдзяляюць сырную нафту.

Як цвердзіць навукоўцы, іх «Нафта 2.0» будзе эклягічна чыстай і карыснай у вырашэнні праблемы вугляксілага газу — бактэріі паглыняюць з атмосферы

ры больш вугляроду, чым аддаецца падчас гарэнняня паліва.

Гэтыя карысныя мікробы — аднаклеткавыя арганізмы, штам кішачнае палачкі, ДНК якой навукоўцы з LS9 адмысловым чынам мадыфікавалі. «Пяць — сем гадоў таму гэты працэс заніў бы месяцы і капитаваў бы сотні тысяч аўтараў», — кажуць навукоўцы, — а ціпер робіцца за некалькі тыдняў і капшуе \$20 тыс.».

Паводле іх, карысціца генетычна мадыфікаванымі бактэріямі для вытворчасці нафты — тое саме, што гнаць этилавы спирт з дланамогай натуральных бактэрый. Пры гэтым этап ачысткі «нафты» спрошчаны, і атрыманася рочкі амаль готовася для заліўкі ў бак.

Яраслаў Сыцешык; паводле The Times

Гэтыя карысныя мікробы — аднаклеткавыя арганізмы, штам кішочнае палачкі, ДНК якой навукоўцы з LS9 адмысловым чынам мадыфікавалі. «Пяць — сем гадоў таму гэты працэс заніў бы месяцы і капитаваў бы сотні тысяч аўтараў», — кажуць навукоўцы, — а ціпер робіцца за некалькі тыдняў і капшуе \$20 тыс.».

Паводле іх, карысціца генетычна мадыфікаванымі бактэріямі для вытворчасці нафты — тое саме, што гнаць этилавы спирт з дланамогай натуральных бактэрий. Пры гэтым этап ачысткі «нафты» спрошчаны, і атрыманася рочкі амаль готовася для заліўкі ў бак.

Яраслаў Сыцешык; паводле The Times

АПЫТАНЬНЕ НА NN.BY

Ці паедзеце Вы на прыроду на Купальле?

так

57 (43.8%)

не

39 (30.0%)

толькі ў парк

34 (26.1%)

Усяго прагаласавала: 130

Шаноўныя людзі!

«Наша Ніва» шукае распаўсюднікаў для продажу газеты на вуліцах і ў электрычках. Справа выгадная і надта патрэбная. Продаж ажыццяўляеца на аснове дамовы.

Звяртатца праз т.: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84

люстра дзён

Вілы ў бок

Палата прадстаўнікоў 17 чэрвня ў першым чытаньні прыняла Закон аб СМІ. На разгляд і прыняццё хапіла ўсяго паўгадзіны.

Толькі адзін дэпутат прагаласаў супраць. За — 93. Прадстаўнікоў Беларускай асацыяцыі журналісту не дапусцілі для ўдзелу ў дыскусіі.

Законапраект прымаўся ў экспрэс-рэжыме. Яшчэ ў пачатку чэрвня ніхто не ведаў, што яго могуць уключыць у прану летній сэсіі палаты. 28 траўня Беларуская асацыяцыя журналісту (БАЖ) атрымала ліст ад намесніка міністра інфармацыі Аляксандра Слабадчuka, дзе гаварылася, што ніякіх праектаў адносна рэгулявання дзейнасці інтэрнэту не

распрацоўвацца. Ці то самі нічога не ведалі, ці то наўмысльне ўводзілі ў зман. 12 чэрвня кіраўніцтва БАЖ разаслала ўсім 110 дэпутатам лісты з просьбай не спыніцца з прыняццем закону, але, як бачыл, было ўжо позна.

Паводле словаў намесніка старшыні БАЖу Андрэя Бастуцца, закон мае як станоўчыя, так і аммоўныя моманты. Першых, кажа ён, непараўнальная менш за другіх.

Да станоўчага можна аднесці хіба толькі адмову ад узгаднення на рэгістрацыю СМІ мясцовымі ўладамі. Часта ўжо на гэтай пачатковай стадіі выданыні сутыкаліся з адмовамі, якія пасля неўда было абскардзіць у вышэйшых інстанцыях. Ну і яшчэ адзін напаўстаноўчы момант: друкаваныя СМІ могуць не рэгістраваць свае інтэрнэт-аналогіі. Хаця з апо-

шнім яшчэ шмат пытаньняў. Напрыклад, што рабіць, калі змест сектавай старонкі не адпавядае папіроваму варыянту? Загадка, адказу на якую законапраект не дае.

Ціпер, як у тым анэкдоце, пярэдзізэм да кепскага. **Рэгістрацыйны інтэрнэт-царталу** будзе абавязковым. Што праўда, дэпутаты так і не змаглі прыйсці да адзінага меркавання, як канцэнтраваць інтэрнэт, таму перакінулі гэты абавязак на ўрад. Менавіта Савет міністраў павінен распрацаваць дакумэнт, які будзе рэгуляваць дзейнасць беларускіх сайтаў.

Цыагам году пасыля прынцыпія Закону ўсе СМІ будуть вымушаныя прайсці перарэгістрацію. Увогуле, перарэгістрацыю давядзеца праходзіць пры любых статутных зменах, нават пры пераездах рэдакцыі на іншыя адрасы. Даречы, ціпер, каб газету ці часопіс не пазбавілі рэгістрацыі, трэба выходзіць мінімум раз на шэсьць месецоў. Раней дазволася не выходзіць цігам году.

Індывідуальныя прадпрымальнікі ня зможуць быць уладальнікамі рэдакцыяў, толькі

юрыдычныя асобы. Гэта ставіць пад пагрозу, напрыклад, існаванье газеты «Борисовские новости».

Будзе спроба ўрэгуляваць замежную дапамогу выданыяў. У беларускіх СМІ ў **статутным фонве можа быць толькі 30% замежнага капіталу**. Дапамога ад замежнікаў, што не прыпадае ў статуте, забараняецца.

Са словаў юрыста Юр'я Тапашчава, калі раней быў видомы пералік парушэнняў, то ціпер ён расцягнуты амаль да біскончыцця. Пісьмовас папірэджаныне можа быць вынесене нават за няправільна ўказаны наклад. Яшчэ адна цікавостка — папірэджаныне СМІ ціпер зможа быць заснаваны на тэрыторыі Беларусі без акрэдытацыі МЗС. Але пакараныне ў выпадку парушэння пакуль не прыпісаны. Цікава, будуть штрафаваць ці ўсё ж садзіць, пакуль

жартуюць журналісты замежных радыёстанцый. Распрацоўвацца таксама адзіны ўзор журналісцікага пасъедання.

Пакуль ніяма пізунасці, як будзе змагацца з інтэрнэт-рэсурсамі, якія ня пройдуть рэгістрацыю. Тут можна толькі згадаць словаў намесніка міністра інфармацыі Лілі Апаніч пры кітайскі досьвед, а таксама былога галубонага ідзоляга Алега Пралякоўскага пра фільтраваныя сایты, якія не адпавядаюць «нормам грамадзкай маралі».

Старшыня БАЖу Жанна Літвіна кажа, што журналістскую супольнасць фактычна паставілі перед фактам. Што ў нядзяўнім мінімальным толькі адзін закон прымаўся настолькі імкліва — аб рэлігіі і свабодзе сумлення. Ды яшчэ папраўкі Сухарэнкі. Ціпер і не залежны мэдыйны супольнасці давядзеца прыстасоўвацца да новых реалій.

Зыміцер Панкавец

Камэнтар Аляксандра Клакоўскага пра новы Закон аб СМІ — старонка 7.

Разлажэнне

Як высьвітляеца, Юр'я Азаронка (на фота) звольнілі з пасады намесніка старшыні Белтэлердымкампаніі звязлікам скандалам.

Паводле ўказу прэзыдэнта, падпісанага 13 чэрвня, Азаронак звольнены «за ўчынак, несумяшчальны са знаходжаннем на дзяржаўнай службе» (падпункт 1.9 п.1 арт.40 Закону «Аб дзяржаўнай службе ў РБ»).

Паводле радыё «Радыё», гаворка ідзе аб не-прыватных паводзінах Азаронка ў часе выправы на «Эўрабачаньне» ў Бялград.

«Я ўспрыняў гэтую наўвіну дастаткова спакойна. Выхілчуся найбліжэйшым

МБ

СЦІСЛА

Літва прыраўняла савецкую сымболіку да нацысцкай

Забарона тычыцца савецкіх, савецкай піцканіцай зоркі, а таксама гімнам нацысцкай Нямеччыны, СССР і Літоўскай ССР. У законе адзначаецца, што сымболіка такога кшталту можа ўспрымашца як «прапаганда нацысцкага і камуністычнага акупацыйнага рэжыма». Раней аналагічны закон быў прыняты ў Эстоніі.

Забараняюць рэкламу экстрасенсаў і псыхолояў

Палата прадстаўнікоў прыняла законапраект аб зменах у некаторыя законы па пытаннях

рэкламы. Плянуеца ўвесці абмежаваныя на рэкламу піва, прадуктадлакана поўная забарона рэкламы цыгарэт, а таксама паслуг гіпнатаўштру, экстрасенсаў, варажбітак, астролагаў, і іншых асобаў, якія вяшчаюць сабе здольнасці прадказваць, узьдзейнічаць на людзей шляхам выкарыстання звышпрыродных здольнасцяў.

Забараняеца і рэклама псыхалігічнай дапамогі, апрача выпадкаў, калі яна аказваеца дзіржавнымі органамі. Забараняеца і рэклама сексуальных паслуг, у тым ліку пад выглядам псыхалігічнай дапамогі, масажу, прыемнаага баўлення чаасу.

МБ

Губэрнат! Старшыня Гарадзенскага аблвыканкому Ўладзімер Саучанка на літоўскім падворку ў часе фэстывалю этнічных культур на горадзе над Нёманам.

Барацьба партыйных груповак як дэмаралізу ючы фактар

З парты БНФ выключылі Міхалевіча на фоне чутак аб будучым альянсе парты з «Хартыя'97».

14 чэрвеня Сойм БНФ прыняў рашэнне аб выключэнні са сваіх шэрагаў намесніка старшыні партыі Алеся Міхалевіча. Пытаныне пра выключэнні паславілі старшыня камісіі ўнутрыпартыйнага кантролю Юры Хадыка і былы дыплімат Пётра Садоўскі. Афіцыйнай прычынай стала крытычнае інтарвю сайту *gazetaby.com*, у якім Алеся Міхалевіч рэзка прайсоўся па дзеянасці кіраўніцтва партыі. У прыватнасці, Міхалевіч заявіў: «Унутры БНФ ужываючыя праверныя камуністычныя мэтады. Робіцца ўсё, каб праца чалавека ўнутры арганізацыі стала немагчымай».

Нагадаем, яшчэ ў лютым Сойму БНФ прыняў дакумэнт «За партыйную ётку і дысцыпліну». Сядр іншага, дакумэнт утрымлівае наступнае палаіжынне: «Недапушчальны лічыцца публічная крытыка якіх-кольвецы рашэнню Зімі. Сойму партыі, а таксама дзеяньні і вызваньні ўнутрыпартыйнага намесніка старшыні, намесніка старшыні, сябrou Сойму партыі ў прысутнасці сябrou іншых партый ці беспартыйных асоб або ў непартыйнай прэсі». Фактычна, тое інтарвю і стала фармальнай прычынай выключэння Міхалевіча з шэрагаў БНФ.

Старшыня партыі Лявон Барщэўскі адразу пасля публікацыі згаданага матэрыялу сказаў наступнае: «Я са сваім боку паставілі на наступным зімі ўспышынне: альбо Міхалевіч, альбо я. Іншага выйсція і не бачу».

У час галасавання за выключэнне А.Міхалевіча з партыі БНФ прагаласавалі 24 чалавекі, супраць — 19. Чатыры бюлетэны прызначаныя неспарадыдымі. Адзін з сябrou Сойму на знак пратэсту дэмантстратыўна сапсаваў бюлетеці і адмовіўся галасаваць.

Дадзенася рашэнне Сойму можа быць абоскарджанае на наступным зімі БНФ, які пройдзе ў жніўні і будзе вылучаны кандыдатам ад партыі на парламэнцкія выбары. Даречы, і сам Барщэўскі не выключыў магчымасці вяртання Міхалевіча ў партыю. «Калі Міхалевіч наўчуваўца працаўць у камандзе, рабіць унёскі на варыянт з Барщэўскім».

У выніку галасавання намесніцкі партфель ўсё ж змаглі заваяваць Алеся Міхалевіч і Юр'яс Губарэвіч. Што выклікала бурную незадаволенасць таго ж Барщэўскага. Губарэвіч, даречы, апрош сваё намесніцтва ў БНФ змаймало такую самую пасаду ў «Руху «За Свабоду» Мілінкевіча. З гэтай прычыны пытаныне аб выключэнні з БНФ Губарэвіча аблікуювалася яшчэ два месяцы назад, але да лігічнага канца гэту працэдуру тады не давялі.

Новы віток падыбановай валтусні супаў са зьяўленнем чутак пра новую кандыдатуру на старшыню БНФ, а перадусм у імаверныя кандыдаты ад партыі на наступныя прэзыдэнцкія выбары.

Алеся Міхалевічу закідалі і шчыльнае супрацоўніцтва з Рухам «За свабоду».

заяўва на менскі актыў, партыйнай старшынай загартоўкі, кшталту Алеся Блящакага, Вацлава Арешкі і Валінціны Свяцкай, а таксама «Моладзь БНФ», якая атрымала значную квоту. Стаўка Міхалевіча была зробленая на рэзігнальных актыўістах незадаволеных цэнтрам, а таксама на тых партысты, якія былі блізкія да «Руху «За Свабоду».

Урэшце, ні Вячорка, ні Міхалевіч не змаглі набраць патрабнай колькасці галасоў. Фактычна, у тых хвілінах Фронт быў на мяжы расколу. Нехта прапанаваў шукаць альтэрнатыўную кандыдатуру. Паслы чаго і самавызъяўліўся Лявон Барщэўскі. На хвалі агульнай эўфарыі, што БНФ атрымалася захаваць, абсалютна большасць делегатаў згадзілася на варыянт з Барщэўскім.

Зрэшты, агульная задаволенасць новым старшынём доўжылася літаральна дзесяць хвілін. Акурат да таго самага моманту, пакуль Барщэўскі не пропанаваў у свае намеснікі цалкам каманду Віндука Вячоркі, дзе, націральна, не было месца ні Міхалевічу, ні камускі яшчэ з ягоной каманды. Сам Міхалевіч ужо ведаў пра таго, што рашэнне: альбо я, альбо я і адмовіўся галасаваць.

У выніку галасавання намесніцкі партфель ўсё ж змаглі заваяваць Алеся Міхалевіч і Юр'яс Губарэвіч. Што выклікала бурную незадаволенасць таго ж Барщэўскага. Губарэвіч, даречы, апрош сваё намесніцтва ў БНФ змаймало такую самую пасаду ў «Руху «За Свабоду» Мілінкевіча.

З гэтай прычыны пытаныне аб выключэнні з БНФ Губарэвіча аблікуювалася яшчэ два месяцы назад, але да лігічнага канца гэту працэдуру тады не давялі.

Новы віток падыбановай валтусні супаў са зьяўленнем чутак пра новую кандыдатуру на старшыню БНФ, а перадусм у імаверныя кандыдаты ад партыі на наступныя прэзыдэнцкія выбары.

Гаворка пра каардынатора «Хартыя'97» і былога намесніка міністра замежных спраў Аляксандра Саныніка. Часткова гэта чуткі пачвярджаюць самі партыйцы.

Лявон Барщэўскі толькі кажа, што «гаварыць пра новага кіраўніка арганізацыі пакуль няясночасава». «Адзінае, я ведаю тое, што Санынікава сапрауды ўзялі блін для ўступлення ў партыю. Але гэта ўсё моіна перабольшана», — кажа Барщэўскі.

Затое намеснік старшыні Партыі БНФ Аляксей Янукевіч канкрэтнэй сказаў: «Адкуль зыліўся чуткі, што Санынікава хоча стаць старшынём партыі, я на ве-

дано. Гэта ўсё ж больш домыслы, чым реальная перспектыва. Што дада вылучэння Саныніка вандродатам у прэзыдэнты ад БНФ, то гэта досьць реальна. Наколькі я ведаю, найбліжэйшым часам ён зібірае ўступіць у БНФ і ўнесці сваю кандыдатуру ў сьпіс вылучэніццаў на прэзыдэнцкія выбары. Як я лічу, чым больш кандидаты, тым лепш. Паглядзім, ці падтрымаюць Саныніка нашы партыйцы».

Нагадаем, што раней пра жаданыя балітавацца ў прэзыдэнты ад партыі БНФ заявілі ўжо былы намеснік старшыні Алеся Міхалевіч і прафэсар Юр'яс Хадыка.

«Я беспартыйны чалавек, ніку-

СЪЦІСЛА

I ліпеня дактарам павялічваюць зарплату

Пра гэта паведаміў журналістам міністар аховы здароўя Васіль Жарко 13 чэрвеня на Дні мэдыцынскага работніка. Зарплата ў паліклініках выраслае на 25%, у стаціянарах — на 10%. На сёньня беларускі дактары маюць найніжэйшыя ў Еўропе заробкі.

Эрыксан прызначаны паслом Швэціі ў Беларусі

12 чэрвеня швэдзкі ўрад прызначыў паслом у Беларусі Стэфана Эрыксана, які ад верасня 2005 году ўзначальваў Аддзяленне пасольства Швэціі ў Менску. Адкрыццё пасольства запланиваецца на канец

году, а абавязкі пасла Стэфан Эрыксан пачне выконваць ужо з лета.

Стэфан Эрыксан нарадзіўся ў 1962 г. у Вэстэрросе, недалёка ад Стакгольму. Скончыў Інстытут гандлю і эканомікі (1989).

Працаўваў з місіямі ў Расеі, Бэльгіі. Цудоўна ведае беларускую мову. Сеніярны спеклакада на швэдзкую творы Васіля Быкаў і Уладзіміра Арлова.

Зьяўляецца пастаянным наведальнікам культурных імпрэз і канцэртаў беларускіх рок-гуртоў.

Ціпер, калі з Беларусі звяждаюць таксама беларускамоўныя дыпліматы славак Любамір Рэгак і пасол Ізраілю Зеев Бэн-Ар'е, страціў яшчэ і Эрыксана было б вельмі шкада. Але

швэдзкі пасланнік пайшоў на новы тэрмін свайгі дыпламатычнай працы ў Менску. З чым рэдакцыя яго і віншуе!

Зыміцер Панкавец

«Беларусь ідэальна пасуе для інтэграцыі ў Эўрасаюз»

Як адзначае на старонках расейскай газеты «Коммерсанть» Фёдар Лук'янаў, галубоны рэдактар часопісу «Россия в глобальной политике», Беларусь застаеца апошній з краін СНД, што ня вызначылася са сваім геапалітычнымі прыхільнасцямі.

На думку Лук'янаў, абаронцы беларускага суверэнітetu застаеца Аляксандар Лукашэнка, якому незалежнасць краіны дас неабходны

ўзровень улады. Аднак дойдзе такое балансаванне паміж Усходам і Захадам цягнуча ня можа. Бо Лукашэнка — гэта не Кадафі, а таму Эўропа аўтаматычна прымяне да Беларусі, як да ёўрапейскай краіны, базавы набор крэтыераў, не прымяняльных да Лібіі.

Лук'янаў высока аціняе эўропейскія аспекты Беларусі: «Параход заключае ўсю тым, што калі і ёсьць на тэрыторыі былога СССР дзяржава, што ідэальна пасуе для інтэграцыі ў заходнія структуры, наўперед у ЭС, то гэта Беларусь. Кампактная монаэтнічнага краіны эўропейскага памеру і культуры з адкуваным насельніцтвам».

Сямён Печанко

Беларуская нафтаперапрацоўка зноў на хвалі

Спрыяльныя ўмовы паставак расейскай сырэвіны дазваляюць Беларусі перапрацоўваць рэкордныя аб'ёмы нафты і стрымліваць цэны на паліва на ўнутраным рынку.

10 чэрвеня ў Беларусі ўпершыню ў гэтым годзе былі павышаны раздробавыя цэны на бензін і дызельнае паліва — у сярэднім на 5 і 15% адпаведна. Спэцыялісты канцэрну тлушмачаць гэта ростам цэні на нафту і намерам «забясьпечыць прыцягальнасць

працаў прадпрыемстваў на ўнутраным рынку Беларусі».

Нагадаем, што летасць цэні на нафтапрадукты павышаліся чатыры разы, апошні раз — 10 снежня 2007 г. Тым часам спрыяльная каньюнктура на сусветным рынку і ўмовы паста-

вак расейскай нафты дазваляюць ураду Беларусі стрымліваць цэні на паліва на ўнутраным рынку.

Цягам мінулага году ўрад здолеў зацікаўіць пастаўшчыкоў нафты і загрузіць магутнасці беларускіх НПЗ. Дзякуючы гэтаму рэштакальнасць айчыннай нафтаперапрацоўкі вырасла з 2,5% у 2007 г. да 10% сёлета. Паводле інфармацый Міністэрства статыстыкі і аналізу, цягам студзеня—

красавіка 2008 г. у Беларусь было завезена 7508,7 тыс. т нафты, што на 30,8% больш, чым за адпаведны перыяд мінулага году, імпарт нафтапрадуктаў склаў 550,0 тыс. т, што ў 2,5 разы больш у параўнанні з аналагичным перыядам 2007 г.

Пры гэтым наша краіна экспартавала нафтапрадукты на 17,4% больш у параўнанні з адпаведным перыядам 2007 г. — 5624,4 тыс. т. У краіны Захаду экспарт павялічыўся на 10,4% (5015,7 тыс. т), у краіны СНД — у 2,4 разы (608,7 тыс. т).

Апошнія падаражанія паліва тлумачыцца шэрагам прычынай. Перадусім цэні на ўнутраным рынку істотна адрозніваюцца ад цэні на суседніх краінах, што не паз拼搏жаў вядзе да вывазу паліва за мяжы.

Варта адзначыць, што 80% цэні на паліва, што реалізуецца

на ўнутраным рынку, складае падатак, з якога 50% — акцызы. Дзяржава мае прыбытак таксама ў выглядзе мыта на экспартны продаж нафтапрадуктаў.

Рост сусветных цэні на нафту на руку ўраду Беларусі, мяркуе экспарт Інстытуту прадпрымальніцтва і мэнеджменту Дзмітры Крук. Чым яны вышэйшыя, тым больш укосных датаций атрымлівае Беларусь, куплюючы нафту ў Расеі. Паводле дадзеных агліду Амэрыканскай дзяржаўнай управы энэргетычнай інфармації, дадатковы прыбытак Беларусі ад продажу нафты і нафтапрадуктаў выніку росту цэні на складзе \$315 млн сёлета і \$260 млн на наступным годзе. Зважаючы на то, што цана на нафту ўвесць час расцце, гэтыя лічбы могуць таксама павялічыцца.

Сямён Печанко

Санаторны бүм

Беларусам усё складаней застацца на адпачынак у Беларусі — попыт на пущёўкі ў айчынныя санаторы значна перавышае прапланову, паведаміў намеснік дырэктара Рэспубліканскага цэнтра па аздараўленні і санаторна-курортным лекаванні насельніцтва Генадзь Балбатоўскі. Сярэдняя цана пущёўкі складае на сёньняшні калія Br 800 тыс. Пущёўкі ў дзіцячы санаторый каштуюць калія Br 720 тыс. Беларусы плацяць за адпачынак у залежнасці ад

памеру свайго заробку: так, пры даходах звыш Br 300 тыс. аплучаеца 15—20% ад кошту пущёўкі, а грамадзяне, што маюць даход звыш Br 3 млн., выплачваюць 100% кошту. Такіх у мінулым годзе ў Беларусі адпачывала калія 120 тыс. чалавек.

У мінулым годзе доля замежнікаў, што адпачывалі ў беларускіх санаторыях складае 13,7% ад агульнай колькасці — 51 тыс. чалавек. Сёлета гэтая лічба можа дасягнуць 15%.

У Беларусі дзейнічаюць 102 санаторы і 81 аздараўленчая арганізацыя, што прыналежыць дзяржаўнай атэстациі.

СП, паводле «Экономической газеты»

Будзе збудаваная Бешанковіцкая ГЭС

Урад Беларусі вырашыў распачаць на наступным годзе пабудову вядоме гідраэлектрастанцыі на Дзьвіне. Магутнасць будучай ГЭС павінна дасягнуць 124 МВт. Замоўцам праекту, які мусіць рэалізаваць у 2012 годзе, выступае РУП «Віцебскэнэрга». Усяго павінныя пабудаваць трох дамбы, два масты, шэраг іншых збудаванняў, у тым ліку і шлюз, які дазволіць зрабіць кавалак Дзьвіны

ад Віцебску да Полацку судоходным нават для даволі вялікіх рачных караблёў, бо яго глыбіня павялічыцца ў сярэднім да 6—7 метраў.

Пляны наконт будаўніцтва на Дзьвіне — вышэй Віцебску, калія Бешанковічы, Полацку і Верхнедзьвінску — каскладу ГЭС быў агучаныя некалькі гадоў таму. Адкрытыць Полацкай ГЭС магутнасцю, па розных крыніцаў, ад 28 да 30,5

МВт чакалася ў гэтым годзе, але праца, якую ўжо вялі будаўнікі, зь нейкіх прычынай была прыпыненая.

Касклад ГЭС зъменіць характар Дзьвіны: вада падымецца да ўзроўню берагоў, якія багата дзе нагадваюць каньёны, зъникнуць шматлікія парогі, камяністыя высipy ды зробленыя на працягу стагоддзяў плятні.

Паводле рады «Рэспублікі»

«За малдаўскімі вінамі — літоўскімі сырі

Не ў пашахонскім, не ў кастрэмскім вырабе падмаскоўных шарашак — на літоўскім сырі прерывашы ўзровень бактрычнага!

Россельгаснагляд увёў часовую забарону на ўвоз у Расею сыроў найбуйнейшага літоўскага вытворцы «Рокішка Сурсы».

Россельгаснагляд матывуе сваё разшыненне парушэннямі літоўскім вытворцам расейскіх вэтэрынарна-санітарных нормаў.

Аналягічныя забароны на малдаўскі і грузінскія віны дагэтуль да канца ня з'явились. Улады гэтых краінай назвалі тыя рашэнні палітычнай матываванымі. Рашэнне па Літве здарылася праз некалькі тыдніў пасля таго як гэтая краіна зъняла сваё вета на перамовы ЭС-Расея, якое моцна раздражніла Расею.

Варта адзначыць, што літоўскія вытворцы сырэў пасяясцілі на расейскім рынку беларусу, якія там цяпер трэція. Першыя — украінскія сырэвіры.

СЪЦІСЛА

Цэні бываюць розныя

За год прадукты ў Беларусі падаражалі на 18,2% (па стане на красавік 2008 г. у параўнанні з аналагічным перыядам 2007 г.). Калі мяса і птушка падаражалі на 16%, то маларак і мадочныя прадукты — на 29%, макарона — на 25%, масла — на 29%, садавіна-гародніна — на 50%, алеяў — на 2 разы. Варта адзначыць, што за той жа перыяд у Польшчы, паводле дадзеных Eurostat, цэні на прадукты выраслі на 6,7%, у Нямеччыне — на 6,3%. У той жа час у Літве цэні ўзраслі на 17,3%, у Латвіі — на 20,7%.

Тройка самых дарагіх гарадоў Беларусі

Узяўшы за аснову максімальны і мінімальныя цэні ў траўні 2008 г. на мяса (яловічину і сывініну), а таксама гародніну (свежую капусту, цыбулю, буракі і бульбу) інтарнэт-газета «Заўтра тваёй краіны» вызначыла тройку самых дарагіх і самых танных для пражывання беларускіх гарадоў. У тройцы самых дарагіх апынуліся Менск, Бабруйск і Пінск. Да самых танных адносіцца Верхнедзьвінск, Клімавічы, Шчучын.

Біл Гейтс пасяліўся ў Менску

Рэкордны даход — 2,7 млрд рублёў (1,27 млн даляраў) — атрымаў у 2007 г. жыхар Каstryчніцкага раёну Менску. Такім чынам, сталічны мільянер заробіў на 1,7 млрд рублёў больш, чым лідар мінулага году. Тады найбольшая сума складала 1 млрд рублёў. Такія звесткі прыводзіць Міністэрства падаткаў і збораў.

Сярод індывідуальных прадпрымальнікаў самы вялікі даход у 2007 г. зафіксаваны ў Першамайскім раёне — 15,3 млрд рублёў.

Найбольшую суму падаходнага падатку заплатіў за 2007 год сярод фізічных асобаў жыхар Парыжанска гарадніны — 203,2 млн рублёў (у 2006 год самы буйны падаходны склаў 126,6 млн), сярод індывідуальных прадпрымальнікаў — ПП Першамайскага раёну — Br 54,7 млн (за 2006 год — адпаведна 13,7 млн рублёў).

СП; паводле БелагПАН, «Экономическая газета», «Заўтра тваёй краіны», БЕЛАТА

Выстава «Белагра-2008» у Менску.

Брусэль у прастрацыі

Прыхільнікі захаваньня нацыянальных сувэрэнітетаў трывомфуюць

53,4% ірляндцаў прагаласавалі супраць Лісабонскага трактату. Гэта азначае, што Эўрасаюз ня пойдзе да глыбейшай інтэграцыі, застанецца без адзінага прэзыдента і адзінай дыпляматычнай службы.

Ірляндцы адназначна прагаласавалі супраць ратыфікацыі Лісабонскага трактату.

«Гэта цяжкі ўдар», — заявіў міністар замежных спраў Нямеччыны Франц-Вальтер Штаймхаер.

«Гэта перамога свабоды», — цешыща прэзыдэнт Чехіі Вацлаў Клаўс.

Густы ірляндскі туман ахутаў перспэктывы глыбейшай ўсходніцтва пасля таго, як сталі вядомыя вынікі рэферэндума па Лісабонскім трактате. Нігледзячы на тое, што троі найбуйнейшыя палітычныя партыі краіны кельтаў згуртаваліся ў падтрымку трактату, абсалютна большасць ірляндцаў прагаласавала супраць. Кампанію супраць арганізаціі ўзялілі ўсе грамадзкія арганізацыі, бізнесаўці і нацыяналістичная партыя «Шын Файн» («Мы самі»).

Буйны ўсходніцкі бізнес, а ўслед за ім палітычныя эліты лічаць, што Эўропе трэба дасягнуць яшчэ вышэйшай ступені інтэграцыі, каб стаць канкуренцыйнай у глябальнам свесце. На іх думку, ціперашня дэ-факта свабодна канфедэрacyjная структура не дае магчымасці праводзіць актыўную замежную і абаронную палітыку. Эўрасаюз — гэта эканамічны і маралны гігант, які ў пытаннях бяс्यскі застаецца карлікам, слабейшым за ЗША і нават Расею ці Кітая.

Большую ступені ўсходніцтва палітычныя эліты хацелі дасягнуць праз прынцып Канстытуцыі. Эўрасаюзу. Яна перадавала большыя паўночнотыўскія цэнтры і работіла ў вялікі крок ад канфедэрациі да федэрациі. Вялізны дакумент, на сотні стронак, распрацавала адмысловая камісія на чале з быльшым прэзыдэнтам Францыі Валеры Жыскар д'Эстэнам, яго з помпай прынялі... Але ўрэшце французы і галіндыцы — дэзве нацыі ўсходніцтва — яго адкінулі. У такіх ўраскептычных краінах, як Брытанія, справа нават не пасыпела дайсыці да галасавання.

Правілы ЭС такі, што для ўступлення дакументу ў сілу яго мусіцца прыняць усе дзяржавы-удзельніцы.

Выйсце з тупіку прапанавала канцлерка Нямеччыны Ангела Мэркель. Канстытуцыю было вырашана замяніць Трактатам — кароткім, а галоўнае, які б можна было прыняць без рэферэндумаў.

Трактат прадугледжваў уявленніе пасады прэзыдэнта ЭС.

Яго мелі выбіраць кіраўнікі дзяржаваў. Ён таксама мянуш падзеліліцаў у Эўрапарламэнце, канкрэтнай структуру новага дыпламатычнага ведомства саюзу, уводзіў адзінную дыпламатычную службу.

Лісабонская дамова прадугледжавала таксама зъмяншэнне колькасці камісараў у Эўрапакамісіі (урядзе ЭС). Ціпер у ёй па адным камісарам ад кожнай краіны, і выкананы орган ЭС разросся ўжо да 27 чалавек, кожнаму з якіх неабходна выдзяляць нейкую сферу адказнасці.

Трактат таксама адміняў права вэта асобных краінай у шэрагу галінаў палітыкі ЭС і ўзмацняў паўночнотыўскі прадстаўніцтва на адным камісарам ад кожнай краіны.

Новая канстытуцыйная дамова павінна была ўйсці ў сілу з 1 студзеня 2009 г.

Фактычна, гэта была спроба на кем, дык палкано прашкунуць тых самыя ідэі.

Дзіва што з усіх баку на твораў трактату пасыпаліся абінавачваніні ў недэмакратызме. Аднак паколькі палітычныя эліты задуму падтрымлівалі, а мэйнтырмава СМІ з паглыбленым інтэграцыі салідарызуюцца, то трактат быў большым спрэчкі ратыфіковалі адна за адной краіны, у тым ліку такіх ўважных, якіх ўважалі ў пытаньня захаваньня сувэрэнітету, як Польша.

Толькі адна краіна, згодна з сваімі законамі, абавязана была выставіць трактат на рэферэндум — Ірляндыя. Краіна, якая перажыла эканамічны щуд дзяячоў, далучэнню да адзінага ўсходніцкага рынку і мільярдным датацыям з агульнага кошыка. З найбайднейшай краіны Эўропы злянёны востраў ператварыўся ў найбагацейшую.

Ірляндцы галасаваюць... Супраць! 862 415 галасоў супраць (53,4%) і толькі 752 451 за (46,6%). Прыхільнікі Лісабонскай дамовы аказаліся ў большасці толькі ў некаторых вы-

борных аукругах, з большага ў стаўліцы краіны Дубліне і яго ваколіцах.

Ірляндцы — адзінай з 27 краін — чальцоў ЭС, дзе для прыніцця дамовы праводзіцца ўсенароднае галасаванье. У краіне зарэгістравана крыху болей за 3 млн выбіраць, тады як агульнае насельніцтва дваццаці сімі краінай ЭС складае 490 млн чалавек.

Найбольшае неприманыне людзей выклікае адчужненне брусьельскае бюрократыі ад выбіраць. Народы не выбіраюць органы юлды ЭС. Іх прызначаюць нацыянальныя ўрады. Гэта стварае ўражанье непадкантрольнасці і ўзынкенне брусьельскіх «рочы ў сабе».

Фактычна, Эўропа ў сваій інтэграцыі дайшла да познага бар'еру, які няняс як адолец.

З аднаго боку, Эўрасаюз ня можа сабе дазволіць выбіраць супольнае кіраўніцтва так, як выбіраюць прэзыдэнта ЗША. Боды непазыблімі пачынчуць дамінаваць групоўкі вялікіх краінай, малыя пачынчуць пачуваша ўкрыжданні, і Эўропа сутынешца з інтарэбажнымі тэндэнцыямі і спакусай інтэграцыі сілай. Сытуацыі кшталту Грамадзянскай вайны ў ЗША, праз якую Штаты прайшли, абы захаваць адзінства, цяжка сабе ўяўіць на нашым кантынэнце.

З другога боку, выбарцы выразна адкідаюць такія формы інтэграцыі, пры якіх брусьельскае кіраўніцтва абіраєца праз складаныя бюрократычныя працэдуры, куюарныя камітэты. Ціпер ўсходніцкія залежаць толькі ад вірохўкі палітычных элітаў і падпрападзачных толькі ім. Пакуль іхнай справай былі рочы другадніны, іх ціркелі як прыкрую неадходнасць. Ціпер, калі ўстає пытаньне аб перадачы ім функцыяў дыпламатіі і бяспекі, ўсходніцтва яўна не готовы.

Што прапануюць палітычныя эліты ціпер? Паўзус на некалькі гадоў? Рознахуткасную інтэграцыю, якія яшчэ ўжо было з адзінай Філіпімоні.

ісці сваёй чарадой: «Прэцэс ратыфікацыі складаеца з 27-мі нацыянальных працэсаў. 18 краінай ужо ўхвалілі трактат, і Эўрапейская Камісія лічыць, што працэс ратыфікацыі іншымі краінамі павінен працягвацца, не зважаючы на вынік галасавання ў Ірляндый.

У супольнай заяве Ангела Мэркель і Нікала Саркозі выказали «пагавагу да демакратычнага рашэння ірляндскага народу, хоць мы і шкадуем пра яго», і таксама заклікалі іншыя краіны працягваць працэс ратыфікацыі. Гэта азначае, што Брусэль, Бэрлін і Парыж хацелі б, каб ірляндцы праз познага час паўтарылі спрабу. Пагатоў, яны ў свой ужо мелі досьвед галасавання на Ніцкі трактат з другога разу.

Тым на менш, вынікі галасавання на Ірляндый даюць натхненне тым сілам на Эўропе, якія лічаць, што ціперашняе ступені інтэграцыі цалкам дастатковы.

Калі звязліўся наўмысны пра вынікі рэферэндуму ў Ірляндый, курс эўра адносна далаўра ўпай на біржавых таргах да найніжайшага ўзроўню з часу апошніх месяцаў — 1,53 далаўра за ёнша.

Большасць назіральнікаў лічаць, што правал Лісабонскага трактату ўскладніцца даўчэньне да ЭС новых краінай, сярод якіх Турцыя, Украіна і патэнційна, Беларусь. ЭС па-ранейшаму цяжка будзе выбудоўваць сваю палітыку да Расеі і Азіі. Існуе і прыцяглівае бачанье: у большіх інтэграваных саюзах інтарэсы бізнесу дамінавалі б над демакратычнымі прынцыпамі.

Польскі палітолог Аляксандар Смоляр лічыць: «Перадусім трэба памятаць, што чым слабейшы Эўрасаюз, тым слабейшы і пазыцыі Польшчы ў многіх пытаннях, у тых самых стасунках з Расеяй». Тое самае, у прынцыпе, тыхыца і Беларусі.

Мікола Бугай

СЦІСЛА

Хто наганяе цэны нафты?

Міністры фінансаў краін Вялікай Брытаніі і Германіі (G8) хочуць разобрацца ў прычынах рэзкага росту цэнза на нафту. Палітыкі, якія супротівіліся ўзмакненню нафтавых рэзкіх інтарэбажных тэндэнцыяў і спакусай інтэграцыі сілай, напісалі ў сваій заяве, што да съледзства павінен будынкам адыбляцца грамадзянская паніхіда. На ёй выступіў прэзыдэнт краіны Курманбек Бакіеў. Пасля разыўтання перед будынкам адыбляцца грамадзянская паніхіда. На ёй выступіў прэзыдэнт краіны Курманбек Бакіеў. Пасля разыўтання перед будынкам адыбляцца грамадзянская паніхіда.

Бішкеку. 15 гадоў таму тут знайшлі парэшткі 137 грамадзянскіх лялечак Кіргізіі, расстралянных НКВД у 1930-я. Сярод іх быў бацька Айтматава Тарэкула. Прэзыдэнт Малдовы Варонін прапануе зусім скасаваць штрафы за абраузу гонару і годнасці, пакінуўшы толькі — у выпадку судовага рашэння — прынісеньне прабачэння. Нагадаем, е Беларусі журналісты незалежных СМИ неаднаразова падвяргаліся вялікім штрафам; некалькі чалавек быў асуджаны на пазабуйленне волі за абраузу прэзыдэнта. **МВ; паводле радыё «Свабода»**

...А блогі ды камэнты адстрыгуць

Пра новы Закон аб СМІ піша
Аляксандар Класкоўскі.

16 чэрвеня Наталья Пяткевіч спрабавала супакоіць публіку, паставіўшую на вупы маланкавым прызыцьцем новага Закону аб СМІ. На пасядзенні профільнай камісіі палата прадстаўнікоў намесніца кіраўніка Адміністрацыі прэзыдента заяўляла: маўтую, рэгламантаныя (пакуль што!) закане толькі інтэрнэт-версіі існых друкаваных ды электронных мэдіяў.

«Чаму інтэрнэт-версія ня мусіць адпавядаць свайму аналагу, напрыклад у друкаваным выглядзе?» — задала сін. Пяткевіч рытарычна, як ей, мусіць, падаецца, пытанне.

Але ж дастаткова параванаць папяровы тýднёвік «Наша Ніва» з сайтом [http://www.nashaniva.com](#), каб зразумець, што гэта неба і зямля. Час сайту — постэркаў даўно прайшоў.

Зрэшты, шраг дзяржалаўных СМІ, стварыўшы свае інтэрнэт-версіі пад прымусам ідэялічнага начальніцтва (каб не адставаці ад «нічэсных!», сапраўды напаўночы іх самыя прымітўныя чынам: пасыла выходу чартогавага нумара закідаюць артыкулы ў сেці. Сайты ж незалежных СМІ зазвичай больш дынамічныя, яны не дублююць друкаваныя аналагі, а нашмат апірдаюцца ў яго. Зь іншага боку, як ўсё з сайту трапляе на паперу: штосыць пасыльвае састароч, немагчыма, дыў на варта, перадрукуюць усе блогі, камэнты і г. д.

І гэта сусветная тэндэнцыя, калі сайты ігрэшыўкай ператвараюцца ў аўтамонты праекты, непараўнальная болей інгардыяўная за папяровыя варыянты таго ж брэнду і вельмі ад яго адрозні. Яны напоўніць выкарыстоўваюць фішкі сенціўнай журналістыкі: гігітэкст, мультымэдыйнасць, блогерства і г. д. І вось увізге: новы Закон аб СМІ набывае

У такім пажарным парадку звычайна прымаюцца самыя рэакцыйныя навэлі.

сілу ды абрастася пастановамі Саўміну.

Па-першы, Рэдакцыя «НІ» і шрагу іншых незалежных выданняў, хутчай за ўсё, трэба будзе патратіць німало часу ды нэрвў, каб зарэгістраваць сайт. Па-другое, реєстрацыя можа стаць пасткай, калі начину пабукае да патрабаваць каб інтэрнэт-версія

адпавядала «аналігу ў друкаваным выглядзе». Уявіце сабе сумны сайт, запоўнены выклічна публіканымі зь мінулых нумароў тýднёвіка. Усе філіі онлайну — ад блогаў да гіграспасылак — фармальна можна кваліфікаць як парушэнне ідэнтычнасці: што за «адябіцця», у тýднёвіку ж гэтага ніяма! На гэты падставе лёгкай забараніць тъя ж камэнты. Каравей, капец!

Я не кажу ўжо пра іншыя падводныя камяні праекта. Загэўніваны, што ён цалкам адпавядае міжнародным нормам, выклікаючы у прафесіяналу толькі горкую ўсьменшку. Адзін драконаўскі парадак акрудытаны чаго варты! Юрысты БАЖ напісалі некалькі стронак прынцыповых крытычных заўгад. Але хто іх стане слухаць?

Калі чыноўнік даюць руку на адсканынне, што праект цвілізаваны, дык чаму б не ададца на эксперытызу Эўропе? Але ад аблеркавання адсунулі ўбок нават ачынную мэдыйную супольнасць. У такім пажарным парадку звычайна прымаюцца самыя рэакцыйныя навэлі. Дастатковы заўгад «папраўкі Сухарэнкі» перад выбарамі-2006.

У ніякім разе, дарагі беларусцы!

З нагоды фэстывалю этнічных культур у Горадні — фэльетон **Сяргея Астравуця**.

Алесьняла съвята на фальклёрных спадніцах у горадзе над Нёманам, што стаіць пад блакітным сцігам з алеменем съвятоя Губрэта. Чую прафорту народную атгінку, будаўнік гаварыць: «Папілі, б..., трошы прая... Вось і ўсё съвята!» На вылічані, што та і ёсьць насамрэч. Хая афіцыйна гарэлку на съвіце ні прадавалі.

Але ня траба чорна-белых фільмаў! Інтарэст у Горадні — дыльбог улюбёнае съвята. Я не выключэнне, люблю яго ўсё, праства як жыхар, як гарадзенец. Усе афіцыйныя съвяты звычайна прайшоў пра вайну, пра нашу савецкую армію альбо пра савецкіх патранцоў, пра дэсантнікаў і г. д. А тут карнавальная атмасфера, якую любіў выдумліць калісьці ў сваіх книжках пісменнік Грын. А якія дзяўчонкі крохмылі сярод іншых наимену ў калене, дзяўчонкі ў майках «БРСМ»! Хоць адразу не касцяньг міс... міс чаго?.. Да ўсё рóйна: файнія дзяўчуты, няма словай... Прыйгажоскі ўзыміце настарт.

Ніякожна: хоць у муніцыпі НКВД іх адзень, яны прыгожымі застануцца.

Разыгбеглія гарадзенцы на працоўных месцах, а транспаранты над вуліцамі дагуту ўпіш панедзялкі ўзвесткі з галіны нацыянальнага пытання: «Сям'я народу Беларусь». Вой. «Все народы равны для роднай наційнай стрany». Вой-вой. «Усіх сясцёр і ўсіх братоў фэстываль прыняць гатоў». Каго-каго? Манашак і манахаў? Што там яшчэ ў нас? «Любімый Гродно для дружбы

народной!». Штосыць нагадвае Нязнайчыны рэфымы: «блаку-сэледжу», напрыклад. А тут пасытілі ўвогуле туману: «Дом Беларусь, дом лагоды, усё см'ё нам любіць»...

Што тэм у энцыкапіддых-кансультыні пішуць? Падзаро, што прыблізна: апрош саміх беларусаў, у Беларусь жывуць прадстаўнікі іншых... Прадстаўнікі, а не народы! Палестыны, яны ў Палестыне жывуць, гэта — народ Палестыны! А паводле напага начальства, палестыны — адзін з народу Беларусі. Адзін джыгт ідзе ў

Асноўныя народы атрымаюць па вобласці: беларусам — Менскую аддадуць, Гарадзенскую — літоўцам і гэтак далей: палякам, украінцам, расейцам. Съвята ж паніні разыўвіцца, не тантраца на месцы, не спыніцца на дасынутых лічбах! У ніякім разе, дарагі беларусы!

Але заўважае іцэна пізунай палітычнае блізарукасць, таварышы, на гарадзенскім інтарэсце. Дзе іранскі, дзе вінзукольскі народы? Кітайцы, нарніце, чаму адступаюць дагуту? У нас у школах мову вывучаюць ужо іхні, какужа, замест нейкай іншай нават. Хто там яшчэ нашыя любімые браты і сестры? Га?! Недараваныя палітычнае хіба. Тым болыць, з пункту гледжання марксізму-ленінізму...

кумопцы ў калене съвяточнай — гэта таксама народ, як і прогчыя беларусы. І пагоня за лічбамі давала дагут, што з кожным съвятом Беларусь пачынае насяльня ўсё белы народу. Спачатку было менш за паўтара дзесяткі, на апошнім съвіце, здаецца, 27 стала.

ХРОНІКА АПАЗЫЦЫЙ

11 чэрвень

Мазыр

Мазырскага актывіста незарэгістраванага «Маладога фронту» **Паўла Наздру** выклікалі на 17-дзённыя вайсковыя зборы. Позму яму ўручыў по бач з ягоным домам чалавек у цвіліні, які называўся супрацоўнікам ваенкамату. Павал зьбіраўся ўдзельнічаць у парліаменцкіх вайбарах у якасці наўзарніка. На зборы нақіруюць і яшчэ аднаго мазырскага моладзевага актывіста — **Міколу Жуковскага**.

12 чэрвень

Менск

Актывіст кампаніі «Эўрапейская Беларусь» **Аляксандар Атрошчанкаў** быў арыштаваны в Упраўленні КДБ па Менску і Менскай вобласці.

Баранавічы

Уnoch з аўторкі на сераду за расклейванне партрэтаў палітыўнавеленага **Андрэя Кіма** быў затрыманы лідар Баранавіцкай філіі незарэгістраванага «Маладога фронту» **Яраслав Грышчэні**. На яго склалі пратакол паводле арт. 23.5 КаўП («Абразаў супрацоўніка міліцыі»). Ноць Грышчэні правёў у ЧУУ. Пасыль суд пакараў яго штрафам 23 б.

Нясвіж

Адміністрацыйная камісія Нясвіскага райвыканкама рагадзела два адміністрацыйныя пратаколы, складзены міліцыянтамі на місцавую актыўістку **Маладога фронту** **Насту Азарку** за распілкі расцяжкі «Stop дыктызму» насупраць Плошчыкаўскай гарсцініцы, за што былі затрыманыя і аблінчаваныя ў несанкцыянаваным пікетаванні.

фам у памеры 25 б. па кожнай справе (агульная сума штрафу складае 1 млн 750 тыс. руб.).

13 чэрвень

Менск

Старшыня АБ'яднанай грамадзянскай партыі **Анатоля Лібедзькага** атрымалі з суду Цэнтральнага раёну Менску паведамленне пра начатак працэдуры слаганняня 2 242 770 руб. на карысць УП «Горэрмайтадор» Менгарыўканку. Такія страты нібун панеслі ётакія арганізацыі ў выніку «Эўрапейскага маршу», што быў у Менску ў кастрычніку 2007. У выпадку нявыплаты цігам тýдня судовыя вынікі аблінчаваныя, а пакараўшыся сканфіскаціўнай мэсцы палітыкі. А.Лібедзькаў быў адным з заявіціў гэтыя акты.

Ёшка Фішэр і немінучая катастрофа

Экс-міністар замежных спраў Нямеччыны Ёшка ў інтэрвю газэце Die Zeit прадказаў ЗША рэцесю ды абавал усёй систэмы эканамічнага росту. Адзінным чалавекам, здольным вывесці Амэрыку з крызісу, ён называў Барака Абаму. Піша Віталь Тарас.

Анах-сіндыкализм і навуковы камунізм

Ёшка Фішэр — вядомы на толькі ў Нямеччыне, але і ў свеце палітык зь незвычайнай біографіяй. У юнацтве ён узначыўшы аду зь лівацкіх груповак у Франкфурце-на-Майне, жыў у студэнцкай камуне, некалькі разоў арыштоўваўся за сучынкі з паліціяй. Сібраваў з славутым Даніэлем Кон-Бэндльтам, адным зь лідэраў студэнцкай рэвалюцыі 1968 году ў Парыжы. Пазней Фішэр уступіў у Партию зялёніх і стаў яе лідэрам. Шырокая відомасць прыйшла да яго, калі малады палітык упершынно заняў міністэрскі пост ва ўрадзе замілі Гесен. Ёшка прыйшоў тады на ўрадавае пасяджэнне ў джынсах і красоўках.

Ва ўрадзе канцлеры Шродэра, калі Партыя зялёніх увайшла ў кацільню з Сацыял-дэмакратычнай партыйю Нямеччыны, Фішэр быў, адпаведна, віц-канцлерам. Ни скончышыў афіцыйна ніводнай навучальнай установы, Фішэр займаўся самаудакуццяй. Ягоная бліскавая эрудыція прынесла палітыку папулярнасць і павагу. Да нядынага часу ён чытаў лекцыі па Прынстанскім універсітэце. Да яго меркавання прыслухоўваюча іншыя палітыкі і палітологі.

Трэба адзначыць, што Ёшка Фішэр далёка не першы з ўрэйскіх палітыкі, хто прадказвае заняпад амэрыканскай эканамічнай систэмы. Няледзичы на анах-сіндыкалістай погляды, якіх ён трymаўся ў маладыя гады, лідэр зялёніх, відзе, ніколі не вывучаў усур'ё з марксізм. Інакш бы ведаў, што першымі крахамі на паднапалітуму ЗША прадказаў яшчэ Ленін у сваій работе «Імперыялізм як наўшышчайшая стадыя капіталізму». У савецкіх падручніках наўуковага камунізму крах капіталізму быў зусім не гіпотэзай, а неабходнай умовай атрымання добраі адзнакі на экзамене. Ну, а ЗША, вядома, заўсёды разглядліася як самая галоўная капіталістычная дзяржава.

Галоўным доказам загнівання капіталізму, якое немінучча павінна было скончыцца

усясьветнай сацыялістычнай рэвалюцыі, служыў факт глобальнага крызісу перавітвортварчай 1929 г. і Вялікай эканамічнай дэпрэсіі, якая за ім надышла. З таго часу прашло амаль 80 гадоў, але глобальны крызіс капіталізму так і не адбўўся. Прауда, крызісаў было несвіль — і фінансавых і валютных, і палітычных. Ці ўзьць хоць бы ціперацінні і патачніны крызіс. І ніводны з іх не завершыўся крахам эканамічнай систэмы ў цэлым. Нельга не прысыць да высновы, што эканамічныя крызісы, як і крызісы ў жыцці любога жывога арганізму, ёсьць на проста неизбежны, але неабходны зіўвай. Яны ёсьць спосабам існавання любой незамкнёй систэмы. Стабільнасць жа, як мы добра памятаем з гісторыі Савецкага Саюзу, можа скончыцца імгненным і незваротным каляпсам.

Дарэчы, гаворачы пра сапраўды цяжкі крызіс 1929 г., чамуські рэдактэра згадваюць, што ўсяго праз дзесяць гадоў пры Рузвэльце, які аблісціў Новы курс, ЗША зноў сталі самай эканамічнай разьвітай дзяржавай у свеце. Дзякуючы амэрыканскай эканамічнай моці сілам кацільні (у іх ліку СССР) і ўдалася выиграць вайну з гітлераўскай Нямеччынай.

«Бутафорская» цывілізацыя

Крытыка амэрыканскага капіталізму на Заходзе — досьць звязанай реч. Бось і Фішэр у сваім інтэрвю малое змрочную карынту: «Лята-канцэрны «Джэнэрал мотарз» і «Форд» балінсуюць на краі проры, курс даляра падае ўсё ніжэй, узворень бессправнае расце. 40 мільёнаў амэрыканцаў на маюць мэдчынай страхоху, сэрэдній клас праграждае сацыяльную дэградацыю, інфраструктура развалаеца, систэма адукцыі патрабуе тэрміновых реформаў...»

Фішэр, безумоўна, ведае, што эканоміка разьвіваеца цыклічна. Таму ён удакладняе, што, на ягоную думку, «циперацінні крызіс амэрыканскіх фінансавых рынкаў ня ёсьць прайвай цыклічнасці развязвіцца». Уся мадэль

еканамічнага росту ЗША, паводле Ёшкі Фішэра, «паграждае абрывацца, азіменаваўшы заканчэнне цэлай эпохі».

Між тым савецкія пратагандысты (а ўслед за імі і рэспублікі) ужо столькі разоў прадказвалі крах ЗША, а разам з ім — усіх заходніх цывілізацій, што ўпрымаш гэтую прагнозы без усъемшкі немагчыма.

У словам Фішэра яўна адчуваешца ўпльбу сацыялістычных ідэяў. На шчасце, нямецкая філозофія дала савету ня толькі Маркса, а Аўстрія была радзімай ня толькі Гітлера. Нараджэнцы Аўстрый Людвіг фон Мізэс даў бліскучую крытыку тэорыі сацыялізму. Ягонія книгі ніколі раней не вывучаўся ня толькі за саветамі, але і у постсавецкіх краінах. Некалькі дзесяцігоддзяў дзяяў Мізэс пісаў у кнізе «Тэорыя і

Эканамічныя крызісы ёсьць спосабам існавання любой незамкнёй систэмы.

Стабільнасць жа можа скончыцца імгненным і незваротным каляпсам.

гісторыя. Інтэрпрэтацыя сацыяльна-еканамічнай «валюці», што сацыялістычнай тэорыя роўнасці, альбо эгалітарысцкай систэма «відавочна пірэчкі фактом, усталяваным гісторыі і біялётгіі. Толькі фанатычныя прыхільнікі гэтай тэорыі могуць съцвярджаць, што ўсё, што адрознівае генія ад дурні, цалкам зьяўляеца вынікам посткантактальных упльываў.

Меркаваныне, што цывілізацыя, прагрэс і ўдасканаленне адбываюцца ў выніку дзеянняў найкага містычнага фактару, — у марксісткай філозофіі матэрыяльных вытворчых сілаў — які фармуе мысленінне людзей такім чынам, што пэўныя ідэі нараджаліся ў іхных розумах

адначасова, ёсьць недарэчнай выдумкай.

На думку Мізэса, дактрина, якая прыніжае сучасную заходнюю цывілізацыю як выключна матэрыялістычную, служыць сацыялістам «сталоўым аргументам, калі тыя спрабуюць паказаць амэрыканскі капіталізм у якасці практэну чалавецтва.

Вымушаныя міжвойлі прызнаваюць, што капіталізм высыпаецца на людзей даброты, як з рогу, і што прадказаныя Маркса аб прагрэсуючым збядненіні масаў былі абергнутыя з тэатральнай эфектасцю, яны спрабуюць уратаваць свой паклёт на капіталізм, паказваючы сучасную цывілізацыю як выключна матэрыялістычную і бутафорскую.

Справа ў тым, што тыя, хто змагаюцца з капіталізмам як систэмой, якія пірэчыць прынцыпам маралі і рэлігіі, некрытычна і легкадумна прызналі ўсе эканамічныя вучэнія сацыялісты і камуністу. Падобна марксістам, яны прыпісалі ўсё зло — эканамічныя крызісы, бесправацце, беднасць, злачынствы — дзеянню капіталізму, а ўсё станоўчае — высокі ўзровень жыцця ў капіталістычных краінах, разыўцца ў тэхналёгіі, зынжынэрскім сымротнасці і г. д. — дзеянням урада і прафсаюзаў».

Загадка дэмакрататаў

Ёшка Фішэр ускладае надзеі на будучы амэрыканскі ўрад. Дакладней, на адміністрацію Барака Абамы, калі той пераможа на прэзыдэнцкіх выбарах увесені. Прауда, нямецкі палітык параўноўвае задачы будучай адміністрацыі з працай Сызыфа. Але ж, на думку Фішэра, дэмакрат Абама мае больш перавага, чым рэспубліканец Маккейн, які будзе працягваць ціперацінні палітыкі. У кожным выпадку, лічыць Фішэр, будучы прэзыдэнт ЗША альбо пасцерпіць поўны крах, альбо стане вялікім прэзыдэнтам. Магчыма, маецца на ўвазе — такім, як Франклін Рузвэльт?

Ёсьць, між тым, нейкая загадка ѹісторыі ЗША зь іх

узаемадачыненнямі з СССР, а таксама з ягоным правапераемніцай Рэспублікай.

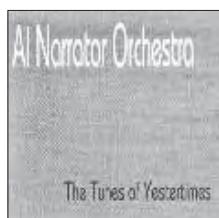
Кандыдаты ад Рэспубліканскай партыі, якіх савецкая пратаганіза заўсёды паказвала як найбольш заштыхтых імпэрыялісту, пасля прыходу да ўлады лігчэй дамаўляліся з Москвой, чымся больш «лільных» ёй дэмакраты. І сапраўды. Хрушчоў наладзіў неблагія стасункі з рэспубліканцамі Эйзэнхаўерам і насымер ціварасварты з дэмакратам Кенздзі.

Рэспубліканец Ніксан падпісаў Дамову пра амбажаванне стратэгічных узбраеннін. Ягоны пераемнік Форд падараваў Брэжневу футу з вайка. А вось пры дэмакрате Картеры зноў началася халодная вайна. Рэйтган дамовіўся з Гарбачовым, а Буш-старэйши стаў найлепшым сібрам Горбі, а потым і Ельцына. А Буш-малодшы пабачыў у вачах Пуціна «родную душу».

Некаторыя палітолігі тлумачыць гэта тым, што дэмакратам даводзіцца, нібыта, дэманстраваць сваю «крутасць» і мужынскіх характару палітыцы, асабліва замежнай, што адрознівае іх ад кансерватыўных рэспубліканцаў, якія з'яўляюцца «крутымі» як бы паводзе вызначынены.

Цікава, што амаль такую самую лёгкую прадэмантраваў нядынага лідэраўскай рэвалюцыі Муамар Кадафі. Ён заявіў, што нядынага выказаванне Абамы пра тое, што Ерусалім павінен заставацца стаціяй Ізраілю, прадыктаванае «падлёткавым комплексам» цёмнаскурага прэтэндэнта, які, нібыта, хоча спадабаца белым. І таму ён, маўляў, будзе яшчэ большым расістам, чым самі расісты. Гэтыя развязаныя пакінем на сумленны лібійскага палкоўніка Абаму, якім бы ён ні быў прэзыдэнтам, напўна даўдзеца месьці справу і з такім суб'ектам. Якую, насамрэч, ён будзе праводзіць міжнародную і ўнутраную палітыку, мы ведаєм. У чым, аднак, не даводзіца сумнівацца, нават я будучы прарокам, дык гэта ў тым, што заняпад Злучаных Штатаў Амэрыкі адбудзеца яшчэ ня хутка. Незалежна ад таго, хто будзе наступным прэзыдэнтам ЗША.

AL Narrator Orchestra

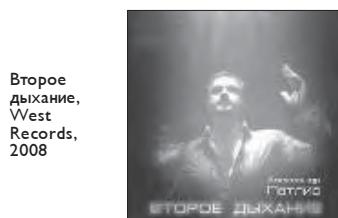

The Tunes of Yester-times, Kaўчэг, 2008

Магло б стацца, што перасьпявай бы на ён, а яго.

Дыск душэўна выкананай клясыкі блоzu ад галоўнага блізкімна Гомель і ваколіца — Аляксандра Цыганка і кампаніі. Гэта твой варыянт, калі можна, але на хо- чаща сказаць — што лепей паслухаваць у арыгінале. Музыку ў «Нарэйтара» слу- хаць прымесна, у адрозненіі ад дзясяткі іншых перамінчаваў Дункансана да Ху- кера. Цыганок так падобіў гэтую музыку, што яму скіплася тайна Дэльты. Магчы- ма, што і варта яму шкадаваць, што нара- дзіўся на ў той час і на ў тым месцы — магло б стацца, што перасьпявай бы на ён, а яго. Яркае съведчаныне — адзінай ўлас- наі кампазыцыі на дыску — «Dice of Destiny», якая зусім не губляеца на тле «Буржуазнага блузу» ці «61-й шашы». Іншая справа, што ўдалыя стылізацыі да пранікнёнае выкананніе клясыкі мала якога слухача здзівіць. Але кранунц сва- ў шчырасцю могуць кожнага.

Аляксандар Патліс

Второе дыхание, West Records, 2008

Гэты «высакародны поп» не абуджае фантазіі.

«С чистого листа начнём сначала» — гэтак пяя былы вакаліст «Новага Еруса- ліму» ў загалоўнай песні сольнага дэ- бютніка. Немаведама чаму Аляксандар пакінуў гурт, але на яго творчасці гэта зусім не адбілася. Тэматаיקה сіпевай застасці стала ранейшай. Іміда выканануць ды падача матрыцы — не звянялася ані. Уласна музыка хіба яшчэ болей пайшла ў кірунку ад поп-року да эстрады. Пры- намсі, ранейшай аўдыторыі ён на- згубіць. Але слаба верыцца, што здабудзе новых прыхільнікаў. Мяркуючы з уся- го, музыка ведзе схему стварэння іда- альна хіта — дзе смэплы скарыстаць, калі клявіши вывесці на першыя плян, а калі і драйву не зашкодзіць дадаць. Але зусім не выходіць у яго песні, якай б запомнілася хоць бы праз некалькі прас- лухоўванні дыску. Гэты «высакародны поп» напроты не абуджае фантазіі. «Вто- рое дыхание» — прадукт прафесійны і ў той жа час драгасны, зроблены нібы па нейкім шаблоне. Музыка настолькі нэут- ральная і рафінаваная, што яе цікка на- ват фонам уяўіць. Ня выйшла пачаць з чыстага аркуша ў Аляксандра.

beZ bileta

Настоящая любовь, West Records, 2008

У саўндрэк фільму наркаманаў!

Cherryvata

Город, West Records, 2008

Музыкі для танцпляцовак на гэтым дыску не сустрэнець.

Складанка пераробак і жывых варыян- туў ужо видомых песен «безблітнікаў», выдадзеная наўзданగон мношым і пасыяхо- вым CD і DVD-рэлізам. Відаць, з мэтаю посыпех падмацаўца і лішнюю капейчи- ну атрыманы. У музычным сэнсе гэты дыск падаўся больш разнастайным і пры- вабным з музычнага гледзішча, чым уласна нумарныя альбомы каманды. Аранжы- роўкі некаторых гітў стаўі болей лагод- нымі і мякчэйшымі («Две лодкі», «Ни- когда не умیرай»), а недзе, наадварот, крыху гітарнага драйву дадал («Место для тебя») ці яшчэ большага трагізму (тэ- лефонная вэрсія «Нарисавана» — у саўн- дэрэк фільму наркаманаў!). Пўні, што задумвалася гэта ўсі мяшанка дзеля га- лоўнай рэчы — каб выдаць кавэр на Wonderful life. І па праудзе, «Странную жизнь» на сорамна паказаць. Вітаў не папасаў арыгіналу ды яшчэ выканаў так, што хочацца паверыць нібы гэтая рэч — ягоная. Прымемнасьць пры канцы — не- калькі вядомых твораў з жывога выступу. Рэдкі выпадак, калі live-version ад беларускага гурту можа парадаваць якасць выкананні і запису.

Набор уласна зробленых рэміксаў і пераробак на свае творы ад калегаў па сцене — аснова дыску аднаго з самых заўаж- ных беларускіх электронных праектаў. Музыкі для танцпляцовак на дыску не су- стрэнеш, вядзешца пра ўдумливую элект- роніку, якую не заўжды лёгка ператрэвіць. У кожным трэку ўтлідаеца свой мэтад уздзеяньня на слухача. У «Down Love» (ад Subway) цісніне наўмысна навязвае манатоннасць, у «Bird» наадварот — да- ёща воля для эмоцый, а кампазыцыя «Vesna» (якая ад Heinz Troj) — дык на- огул занурае ў глыбіні падсвідомасці. Апошнія трэы творы падаюцца самымі ўдалымі, асабліва «Bir Mountaіn», не паз- баўленая ўпльбу Portishead. А вось рэмі-кс на кампазыцыі беларускіх поп-роке- раў слухаючы напружана: ці тое песні на- тыва абранныя, ці тое падыхад да іх няслуш- ны. У выпадку з beZ bileta і J:Mors на- вышла ані пераасэнсання, ані сымбі- ёзу, кампазыцыя Атмараў нааудзіла прывабнасць. Выснова: Cherryvata у той жа «ўласнай» частцы выглядае калі не сымпатична, то вельмі абавязнна.

Сяргей Будкін

Дыскарнія «Наша Ніва»

Андрэй Хадановіч «Абменьнік»

з музычным
суправаджэннем

Дзымітры Дзымітрыеў —
рэжысюра

Джэці «Phantom Of The Literature»

Вера «Джэці» Бурлак — дэкламацыя

Дзымітры Дзымітрыеў — ідэя, рэжысюра,
падбор музычнага суправаджэння, мантаж

Ягор Маёрчык — запіс

Наталья Паваляева — дызайн

ш у к а й ц е ў н е з а л е ж н ы х р а с п а ў с ю д н і к а ў

Турэцкі гамбіт

Эўра-2008 паціху дакацілася да чвэрцьфіналаў. Пакуль самы драматычны і напружаны матч першынства разыгралі між сабой туркі з чехамі.

Яшчэ за 28 хвілін да фінальнага сістотка чехі ўпэўнена выйгравалі 2:0, але дзякуючы нахтнёвой гульні Ніхата Кахведжыкі туркі на толькі змаглі выраўняць лік, але і выйсці наперад — 3:2.

Пра тое, што эмоцыі матчу зашкальвалі, съедзьдзіч ханды бы выдаленне брамніка турэцкай каманды на другой дадатковай хвіліне тульні. У Валкані Дэмірэлі праста на вытырмалі ізвры, і ён ударыў члескага двухмэтровага волата Яна Колера. Месца ў варотах давялося займаць паўбараонцу Тунджаку, бо ўсе замены былі ўжо праведзеныя, але, на шчасце, да сканчэння матчу заставалася няшмат часу. Турцыя паўтарыла на Эўра сваё дасягненне вясітаградавай даўніны, калі таксама трапіла ў чвэрцьфінал.

На прыкладзе зборнай Турцыі можна прасачыць, як каманда сярэднім руکі становіцца адной з наймажнішых у свеце.

Турэцкая федэрэцыя футболу паўстала аж у 1923 г., пры Ататурку. А гуляць у футбол на тамтэйшых падэх пачалі яшчэ раней. Першы футбольны клуб быў заснаваны пры кансы XIX ст. у Ізміры групай ангеліцаў, пасля чаго гульня дабрасцяла і да Стамбулу. Што праўда, самім туркам у футбол гульці з пэўнай чаргай забараняліся, а спаборніцтвы ў асноўным праводзіліся між тамтэйшымі ангельцамі і грекамі. Футбольная ліга ў краіне ўзвініла ў 1903 г. Прыкладна ў той самы час футбольная ліхаманка працяглілася па Эўропе. Скажам, у 1910 г. у Гомелі быў заснаваны першы беларускі футбольны клуб.

На працягу наступнага паўстагодзіння туркі працяглі футbol нічога асаўлівага чуваць не было. Адзінай успышкай актыўнасці туркі быў пачатак 1950-х. Каманда досыць анекдатычным чынам трапіла на першынство 1954 г.: за выхад на чэмпіянат янычары змагаліся з гішпанцамі. Спачатку каманды абміняліся перамогамі, а ў вырашальнай трэцій гульні разыгралися нічёй. Лёс пары вырашала мантака, кінутая судзьдзём матчу. Туркам пацшанавала. А чатырма гадамі раней туркі не змаглі паехаць на першынство ў Бразылію празь фінансавыя проблемы, хана гульней і дамагліся гстага.

Акурат у сярэдзіне 1950-х каманда Турцыі папрасілася з Азійскай футбольнай федэрэцыяй УЕФА. Зрабіўшы стаўку на ёўрапейскі вэктор ва ўсім. Сапраўды, ад проістотыння ў Англіі ці Гішпаніі можна атрымаць куды больш карысць, чым ганячои мяч недзе ў Ірэльскай затоцы.

Аж да 1990-х зборная лічылася эўрапейскім футбольным сярэдняком, а то і зусім аўтсайдэрам. Так ні разу і не патрапіўшы на топ-спаборніцтвы.

Цягам усго часу стаўленне нацыянальнага чэмпіянату з камандамі працавалі замежныя спэцыялісты — ангельцы, немцы, італіянцы. Канечнече, из зоркі першай велічыні, але адпаведны ўзроўнем хана б нашаму Бэрнду Штанте. Трэнерыўлі да той пары, пакуль не ўышла плеяды айчынных футбольных спэцыялістаў, якія змаглі годна заніць гэтыя месны. Гульцы зборнай, каб далей прагрэсаваць, былі вымушаныя звязджаць у замежных эўрапейскіх клубах. Добыўшы карталівую працу ўрэшце дала плён, пайшлі перамогі.

У 2000 г. турэцкі «Галатасарай» стаў уладальнікам Кубку УЕФА, а мясцовы чэмпіянат увайшоў у дзясятку наймажні-

шых у Эўропе. Доўгі час за тамтэйшыя клубы гуляў беларус Максім Рамашчанка, сёлета ён вярнуўся ў склад «Бурсаспору».

У 1995 г. туркі такі змаглі зламаць рэна-ма зборнай, якая ні на што не прэтэндуе. Каманда пад кіраўніцтвам сёняшнінага трэнера Фаїха Тэрмы змагла трапіць на Чэмпіянат Эўропы ў Англію. Што праўда, там яны зорак з неба не хапалі — трох пройгрышы і ніводнага забітага голу.

Але наўбільшых вышыні јны дасягнулі на сусьветнім першынстве 2002 г. Тады надзвычай таленавітая пакаленне турэцкіх футбалістў пад кіраўніцтвам Шэнола Гюнэза заваявала бронзавыя медалі, перайграўшы ў чвэрцьфінале ўпарты Сэнгал, а ў матчы за «бронзу» — гаспадыню спаборніцтва Паўднёвую Карако. У той ірвіяд каманду вёў за сабой харызматычны лідэр Хакан Шукюр, які забіў за нацыянальную каманду ажно 50 галоў. Для многіх узроставых гулькоў той чэмпіянат стаў лебядзінай песьні. Затое-

Пасля быў абсалютна неабавязковы пройгрыш латышам і пралёт міма мінулага Эўра. А цяпер — новы ўзлыёт.

Цяпер туркі, як ніколі блізкія да таго, каб паўтарыць поспех шасцігадовай даўніны. І гэта ўжо нікога не здзіўляе.

Дарэчы, зборную Турцыю ўзору 2008 г. мы малі бачыць у Менску, на другі дзень пасля Дня Волі. Марозным вечарам 26 сакавіка каманды Турцыі і Беларусі разыгралі баявую нічью — 2:2. Прычым адгырваліся менавіта нашчадкі янычараў.

А што да сёняшнішай першай зоркі турэцкай каманды Ніхата, то яго беларускія збягчытры малі назіраць у Менску яшчэ ў кастрывчніку, калі ў госьці да БАТЭ прыяджадаў ягоны «Вільэрзаль».

Здаецца, што туркі яшчэ не сказали свайго апошняго слова на гэтым Эўра. Дачакае сяіхага чвэрцьфіналу з харватамі.

Зыміцер Панкавец

Ота, герой Грэцыі

«Чатыры гады таму ў Партугаліі адбыўся супраўдны ўнд. Такое здараеща прыблізна раз у 30 гадоў. Калі б гэта адбыўвалася ўтвара, мы б не называлі гэта ўндам», — сказаў пасля пройгрышу расейцам галоўны трэнэр грэкаў немец Ота Рэхагель.

4 ліпеня 2004 г. хлопцы Каралі Ота, які называючы імемшчика спэцыялістам у Грэцыі, зрабілі, здавалася б, немагчымае — выйграць нацыянальнае першынство.

Усім падаваліся выпадковымі перамогамі ў груповым турніры над партугальцамі і гішпанцамі. Толькі шасцілітвым збегам абставінай была растлумачаная перамога ў чвэрцьфінале над французамі, а шанцаваннем — у паўфінале над чехамі. І толькі фінальны падынак супраўдзя гаспадароў турніру партугальцаму паказаў, што ўсё па справе.

Па вялікім рахунку, грэкі ў той вечар мелі толькі адзін стоптрайнтынны момант, каб забіць. Яго на 57-й хвіліне гульні і рэализаваў Ангелас Харыстэрас. Партугальцы блісці да апошняга, але фантастычны высілкі брамніка Нікапалідзіса звязылі на не ўсё іхняя намаганні. Для маленькай Грэцыі гэта было супраўднае шчасце.

Жалезабетонная абарона грэкаў не давала супернікам ніводнага шансу ўздыхнуць з палёгкай. Пры гэтым выдатна рэзілюючы свае рэдкія магчымасці ў атацы. Рэхагель удалося немагчымае, ён навучыў гарачых, але раздзялубаных грэцкіх хлопціў абсалютнай самахварынасці і самааддачы на полі. Ён зрабіў з грэкаў большых немцаў, чым была самая нямецкая зборная на тым чэмпіяне.

Тагачасны трэнэр зборнай Беларусі Анатоль Байдачны называў гульню грэкаў «антыфутболам». Байдачны казаў, што наша каманда ніколі так гуляла ні будзе. Зрешты, дзе цяпер той Байдачны?

Гульня забываеша, а вынік застаецца. З таго часу стаўленне да зборнай Грэцыі сталі зусім іншым. На супрэць зёй каманда настрыгліся як на апопні бой. Каму ж не хацелася ўшчыкнуць чэмпіёна Эўропы? Зімой 2006-га беларусы на Кіры прыйграли грекам з мінімальным лікам 1:0.

Эліны ні трапілі на мінулы Чэмпіянату свету, але зноў прабіліся на нацыянальнае першынство. Тут ад іх зноў чакалі чудаў...

Спачатку грэкі ў Аўстрыі прайграли 2:0 швэдам, а пасля мінімальная расейцам. Такім чынам, яны пазбавіліся ўсіх шансаў выйсці нават з групы.

Для ўсіх загадка, што цяпер зробіць Кароль Ота? Застанецца зьдзільніцца з элінамі новымі подзывігі ці знойдзе сабе іншую працу? Якія ні было, Рэхагель ужо заслужыў сабе месца ў пантоне найноўшых грэцкіх герояў.

ЗП

Максім Рамашчанка, цяпер гулец турэцкага «Бурсаспору» (справа) і Вячаслав Глеб радуюцца забітаму голу падчас таварыскай супрэчкі са зборнай Турцыі 26 сакавіка 2008.

Як з фіналістамі Эўра гулялі беларусы?

Найгоршы баланс асаўстых супрэч маем з аўстрыйцамі і чехамі, найлепшы — з палякамі.

У Аўстрыю і Швайцарыю з групой, дзе гулялі беларусы, выйшли палянцы і румыны. Цыган адборачнага турніру мы правілі з гэтымі зборнымі па два матчы.

Румынам двойчы саступілі. Прычым з аднолькавым лікам і ў Менску, і ў Бухарэсце — 1:3. Менскі матч з нашчадкамі

Ўлада Цепеша стаў першым афіцыйным для Бэрнда Штангера, таму той паразе асаўліва не засмучаліся.

З галіндцамі, якія сёняння разгляджаюцца найбольш рэальнайімі кандыдатамі на перамогу, сыграли больш удала. У Ротэрдаме быў разгром 0:3. Затое ў Менску разыгрыліся заслужанай перамогай 2:1. Дзеля справядлівасці адзначым, што тая гульня для галіндцаў абсалютна нічога ня значыла.

Сёлета беларусы пасыпелі правесці дзіве таварыскія супрэчкі з фіналістамі Эўра — туркімі і немцамі. Абедзве скончыліся з прыстонным для нас лікам — 2:2.

Увогуле, сярод усіх фіналістаў Эўра найгоршы баланс асаўстых супрэч мы маем з аўстрыйцамі і чехамі — прайграли ім па чатыры матчы. Найлепшы з палякамі — дзіве нічві ў пяці супрэчках.

Ніколі не сустракаліся нашы хлопцы толькі з Партугаліяй, Францыяй, Гішпаніяй і Харватыяй. Зрешты, з апошнім даўдзеца супрэчка ўжо налета — трапілі ў адну алборачную групу да Чэмпіянату свету.

ЗП

Куст

У вёсках Сташаны і Парэчча (Піншчына) на Сёмуху спраўлялі ўнікальную традыцыю «Ваджэнъне куста». Куст — яшчэ дахрысьцянскае сьвята, звязанае з ушанаваньнем роду і продкаў. Абрад захаваўся на Палесьсі, і больш нідзе. Фотарэпартаж Андрэя Лянкевіча.

Куст, «водыты Куста», «ходыты у Куста» — архаічны абрад, распавялісь дзякуючы на Пінскім Палессі. Святкуюцца ён на першы ці другі дзень Сёмухі (Тройцы).

Во ўваге апісваў Куст «Віленскі вестнік» за 1866: «У Пінскім павеце на другі дзень Тройцы зъбираюцца дзяўчата з усёй вёскі, выбирайцца самую прыгожую і маладую і надзяўляюць на я ўбраньне, сплещенае з маладых бярозавых і кляновых галінак з лісцем. Прыбраная атрымлівае назыву «куст». Дзяўчата становіцца парамі: старэйшая уперадзе, пасля — маладэйшая, а наредзе — дзеці, і ў такім парадку, з «кустом» уперадзе, ідуць на панскі двор ці да знаёмых. Свята выканочна дзяўчыкае — рэдка бяруць у ім уздел замужняя жанчыны ці маладзіцы. У такім разе яны займаюць месца ў першым радзе за «кустом». Мужчыны ж зусім не бишуць узделу...»

І вось гэта «бабская войска» хадзіла па дварах і сipyвалася гаспадарамі песні абавязковая просьбы ў іх надарыць «куст»: «Вынэсь Кусту хоч по золатому», «Да просымо пана хоч на чэрэвыхы».

Гаспадары выносилі «кусту» гроши ці пачастунак. А ўвечары ў карміце ці ў начай хаце ладзілася застольле з танцамі, дзе моладзь паспяхова «ліквідавала» ўсё

сабранае.

Некаторыя дасьледчыкі лічаць, што абряд мае аграрнае і сямейна-любоўнае прызначэнне. «Песні наслі пеўнічна-абрадавы характар і былі закліканы спрыцьці ураджаю, хуткаму і памыснаму выхаду замуж дачок гаспадара (гаспадыні), якім адрасаваліся «кустаявыя песні», — піша Арсен Ліс (БНТ: Зэмляробы календар, Менск, 2003).

Їсъць і іншя думка. Этноляг Вольга Шараля (дарчы, родам зъ Піншчыны) личыць, што Куст непасрдна звязаны з ушанаваньем продкаў на траецкіх Дзяды (якраз напірэдні «Куста») і агулам з патрыярхальна-родавай супольнасцю. «У моўнай систэме Заходняга Палесься для абазначніцы расцінены наагулу адсутніча лексэмама «куст». Для куста ў значніні

«расыліна» існує іншя лексема — корч, корчи.
А лексема «куст»
выкарыстоўвалася і для
абазначэння роду, сям'і.
Сапраўды, калі ўяўляць «куст»
як шмат адглінаваньняў з
аднаго зерня (корана), дык
такі асацыяцый нацяжка
зразумець».

То рытуальны Куст — сымбаль
роду, сувязы між жывыми і

памерлымі, съцвярджае дасъледчыца: «Кусту характэрна такая форма ритуальных паводзін, як пасіўнасць, маўклівасць. Як азначаючы інфарматары, галоўны пэрсанаж «із спыбав: Кусту не положэно спывати»... Ён поўнасцю пакрыты зядёнымі галінкамі («Куст закрыты, нічого из видно»)... Для сэнтантых абраду характэрным звяялінца матый

«гасцяўнанія Куста ў бацькі»... («Куст пойдэ до бацьніка ў госты»). Праз абраад у старажытнасці адбывалася злучэнне дзявох частак роду — пакаленняў, якія жывуць, і тых, што памерлі. Зварот да продкаў, сымбалічныя дары павінны забясьпечыць жывыццядзейнасць роду».

Тэкст паводле [http://
community.livejournal.com/
by_ethnic](http://community.livejournal.com/by_ethnic)

Ня ўсё ў жыцьці апошні раз

Вялікі дзякуй!

К.В., Съцяпану Д. з Гомелю.
Алене С. зь Віцебску.

Юр'ю Ш. зь Менскага раёну.
Алесю Б. з Маладэчанскага раёну.

Галіне Б., Раману М., Аля

Сяргею В., Тацяне К., Аксане З., Зіне В.,
Аляксандру Б., Тацяне Д., Арсеню Л., Д.І.,
Л.К., Ганьне С., Васілію К., Святлане Ш.,
Крысьціне П., Аркадзю С., С.У., Уладзімеру К., Юр'ю Д., І.П., Т.У., С.Ц. зь Менску.

Дзякую за спрыяньне **Сыльвэстру Будкевічу** з Ковэнтры (Вялікая Брытанія).

Каб штотыдзень атрымліваць газэту,
дасылайце адресы і грошы за газэту. Кошт на месяц — 8 тыс. рублёў.

1) Присмі усіх ахвотних чытальні газету паведамляць у Рэдакцыю свае адресы і тэлефоні. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@mn.by, паштовы адрес: 220050, г.Менск, а/c 537.

2) Просім у блянку банкаўскага паведамлення ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

Хроніка маладосьці

Тацяна Барысік. Апавяданье.

— **Д**зевяць гáдзін на Беларусі, — як зáжды зынянцу гаўкнула радыё.

Рука зыняла, у сунітне дзымула, мабыць, кóйдра спаўзла. Галава нібы избар зрабілася у роце смажыла. Сыціман Маліноўскі — п'яніца са стажам, жыхар спальнага мікрарайону, пэнсіянэр і вэтран вытворчынцы ў адной асобе, з цяжкасцю прачынаўся на роднай канапе. Раніца надыходзіла другі раз запар. Першы раз Сыціман праплупіў ящча з шосткай. Эта памятае добра. Памятае, як хадзілі з хлопцамі па віно і ўзілі чатыры бутэлькі. Памятае — дзъве выпілі ў двары, дзъве прыхаваў дома. А вось дзе прыхаваў — на памятае — хоць забі! Но ў шафе, а мо і ў кішні паліто... Крый божа жонка, ідучы на працу, згледзела, тады піши прапала. Дармаеды! Толькі й глядзяць, каб абараць, а так нікому на старасць гадоў не патрэбны. Жонка цэлы дзень у кантормы сраку праседжвае, і ў хадзе не пераробіцца. Сын зусім дома не стыкаецца, живе занейкай, у яе кватэра і дзіцяцак, толькі па гроши ѹ прыходзіць. Дачка наадварот — дзень тырчиць дома, кабыла такая, ўсё на бацькавым карку, а клопату ѹ увагі не дачакаецца. Вось і цяпер — вада ѹ ванніе цурчыць, зноў нешта яна там міе! Не каб падысьці да памытвы: «Ну, як ты, тата, ці на траба чаго?»

Ад горкіх думак у Сыцімана ажно левы бок засырбей. Павірнуўся, пачухаўся — штосьці брахнула. З-пад канапы выкацілася пляшка віна «Купалінка», з папараць-кветкай на этикетцы.

— Надзейная скова! — узрадаваўся дзядзька, адчукушы на кішніх рэшткі заўкусі — падушку разьлезны піечнік, адкаркаваў зубамі «Купалінку».

У гэты момант цурчанье вады сыціхла, з ванні высунулася дачка — Марынка — колішня выдатніца бібліятэчнага тэхнікуму, пасля прарадавічка ѹ шапіку, а цяпера праста беспрацоўнай.

Угледзеўшы чарговую бацькаву пахмельку, аскетычнік сыняданак, яна толькі ѹ

прамовіла з дакорам: «Ізноў?» Казаць нешта ящча было бессэнсона — пераканаўся неаднайчы. Таму Марынка прости набрала ваду ў таз, кінула туды джынсы, парашок разъвязала, націснула кнопкую на магніфайону, каб веселіў было.

І тут здарыўся цуд! Экспрэсціяна ўсходняя мэліёды літаратуры ўвярвалася, выбухнула, скаланула ўсю прастору двухпакаўкі. Гучны мужчынскі голас заспявіў ўсю то па-турецку, ці то па-турэцку. І чулася ѹ гэтым сытеве незвычайнай радасці жыцця, неспатоленая прага каканья і іншых экзатичных речы.

— Марынка, чаго гэты чачэн так кречыць? — прастагану бацька з канапы.

Дачка, занятая шараваннем джынсаў, зачараваная музыкой, нават не зрагаваўшы. А калі б нават і звірнула ўвагу на запыт-стогн, наўрад ці змагла бы нешта растумачыць.

Сучасная турэцкая дыскатэка — пазначана на вокладцы назаўхцы пазычанага ў кагосці дыску.

«Малайзы туркі», — зазначыла Марынка, веселяща дык веселяща, а смуткуюць — аж мароз па скury.

А ў нас? На вісельль піноць: «Напрасна дзівіць згубілі...» На хайтурах гаворыць пра памідорную расаду, каліядрэзкіх жукоў і куды чый сын паступаў будзе.

— Марынка, Марынка! — перарваў роздум бацька. Зноў высунулася з ваннай. Так і ёсьць — адвечная песьня: напісі, вышынту фотаальбом. Мазгі кампасыціраваць будзе. Чорт яго бяры, джынсы ўжо памыла, адно прапаласць засталася.

Можна трохі адпачыць.

— Марынка! Іздзі паглядзі, — не пакідаў у спакоі бацька.

— Гэта твая бацька Маруся, а гэта я і сястра Каці ў маладосьці...

Давядзенца падысьці, не адчэпіцца. Хаша ѹ бацька туло Каці ўжо разоў сто, ўсё ж зірнула на пажоўкае фота дзэялі

— Першы дзеўка на ўссе Міханавічы, — працігваў бацька, — паштарт у яе быў — наўзядгонён ён зенчыў бацька. Родная хата згарэла два гады таму разам з суседамі.

Дачка ѹ аблічы цёткі Каці ў юнацтве

не заўважала нічога прыгожага. З фатадымку вытварашчаным вачымі паглядала мардатая дзеўка ѹ цеснай сукенцы зь белым кáйнерыкам.

— Колькі хлопцаў за ёй увіхалася! І чаго пайшла за гэтага Юрку-дывбэтыка? Квёлы, хворы, усё жыцьцё, як недапечаныя які, па бальніцах, санаторыях сэльдзі. А Каці рабіла бы чорны вол, за дваах. Чорт яго на ўзяўнятага гэтага! Жыве і паміраць не зібраеца.

— А тут я ў камсамол уступаю, — нечакана перайшоў бацька да наступнага фота, — дужа карцела ў камсамол уступіц, каб паехаць у горад ды па сяльца зайсці ў чайную на станцыі. Пасытніць крэм-сады, салодкай белай булкі.

— А вось тут я ўжо паслья армii, — адгарніў ящча адну старонку альбому, — як на завод уладзіўся, на першамайскай деманстрацыі, с зібрамі Пецькам Кушнерам з Клінаўскага раёну і Віцькам Зайцавым — вэрбаваным з Расес. Бачыш, дачка, які я быў фраер, я быў малады і жыў у вобшчыцці! Плащч балéневы, штаны ў стрэлках! Ніводзін шыбздзік на танцах не чапляўся! Ведалі — у лыч дам!

Варта адзначыць, на тым фатадымку бацька сапраўдна выглядаў фраером, аслабліва на фоне Пецькі і Віцькі, недамераку ў адлюстраваных брылках.

— Штукуваты хлопец быў гэты Пецька! Аднаго разу на танціліцоўку прыйшоў у дзедавых лапіцах. Але колькі не даказваў на уваходзе, што лапіц — ягоныя чаравікі, на танце не пусцілі. Я Пецьку ўзяў за шафера, калі жаніўся. А вось і наша з тваёй мамай вісельле... — паслья гэтых словаў Сыціман глынуў віна, спустошыўшы «Купалінку» дащчонту.

Здавалася, знаёмая да болю хроніка бацькавай маладосьці будзе бяскоцнай. Пашанцевала, што гэтым разам хата войскі не запачаті, хутчай бы ўжо дайшоў ва ўспамінах да свайго зорнага часу.

— У 89 годзе міне абралі старнічым цэхкому. Дафніцыты дзялілі. Матэрый з лаўсану, касыцомы спартвёрні. А колькі штучных елак зялённых і бліскучых я прывалок дадому і прадаў наўсё! — з захаленнем узгадваў Сыціман самы малады момант у сваім жыцці.

— Ну нарэшце, зараз ужо нядоўга», — з палёвіцца бацька.

Праз колькі хвілін прыўзняты бацькаў настрой зымніяўся.

— І каму ціпэр траба гэтым елкі і касьцюмы? — тужківа прагаварыў ён.

— Ну ўсё, далей можна не слыхаць, — вырашыла дачка і патэпала назад у ваннину, не дачакаўшыся прадказальнага фіналу хронікі.

— Маё возера-а! Маё Міханавічы! Маё бацькаўшчына! Спалілі хату, падлы! — наўзядгонён ён зенчыў бацька. Родная хата згарэла два гады таму разам з суседамі.

Дачка ѹ аблічы цёткі Каці ў юнацтве

нах, а яшчэ гадоў дзесяць — з таго часу, як памерла бацька Маруся, стаяла пустая і тухлявела бяз догляду.

Па праўдзе кажучы, ні пры жыцці бацькі Маруся, ні паслья яе съмеркі наведваша родныя місціны, парадчыцы сядзібу бацькі аслабліва не імкнуўся. Сумаваць па бацькавшчыне тым болей не прыходзіла ў галаву. А цяпер хаты на стала — плача як бабёр. Ни ён плача — градусы плачуч, то менадзіга.

Марынка пераканана, што зараз ужо нікто не перашкодзіць ёй, перапаласкала джыны, кінула іх на трубу ў ваннай, падышла да акна.

Ля пад'езду стаяла шыкоўнае аўто, а побач з ім Людка Гарэлікава з трэцяга паверху. Доўгія чорныя валасы, белая куртка, чырвоныя боты. Студэнтка, актыўістка, прыгажуня і дачка галоўнага тэхнічнага мясакамбінату. «Во шануну чалавеку! І знешніна, і гроши, і жаніх з мацына», — зазначыла Марынка.

Краем вока зачапіла ўласны адбітак у лютэстру: блікны рэдкія валасы, паўнаватая постаць, скулёмчаны сынтэтычны швэдэр. Ни зорка, адным словам. Мільнін таіх. Нічога добрага ад жыцця не прыкашчае. Шчасливы бацька!

Раней купіў бацькаўшчына паліто — і ты ўжо «першы хлопец у вобшчыцці». Хайдзі не зарабіў нічога за жыццё. Хайдзі штодня п'яны і ў пакамечаных нагавіцах. Але мае права ганарыцца, маўляй, у маладосьці быў фраер.

А мене нават дзесяці і ўнукам ня будзе чаго паказаць і чым пахваліцца.

Урэшце, хто са знамёных, апроч Людкі, насамрэч зорка, хаша б у сваім асяродку, у нас на рабе?

Можа, Леначка Мяцельская? Вочкимі лып-лып, заўжды саладжавенская ўсмешина на твары. Пракоціца на даргой машыне не запачаті, хутчай бы ўжо дайшоў ва ўспамінах да свайго жыцця. Казала, нібі яе найлепшая сбірка — дзядзька — бацька міністра. З міністрамі сбірке, а гроши пазычацца бізнесы. А колькі штучных елак зялённых і бліскучых я прывалок дадому і прадаў наўсё! — з захаленнем узгадваў Сыціман самы малады момант у сваім жыцці.

Можа, Сашка Падабед? Разам у тэхнікуме вучыліся. Стараста групы, прыгажун, артыст, кавээншчык! Надзея тэхнікуму! «Вось камусці щасцьце патрапіц», — думалі выкладчыкі і аднакурсніцы. Ака-залаўся — нікакая не надзея, так — на ўсё бочкі затычка. Усюды і нідзе. Са скуры вылупваецца — а карысці? Ажаніўся. Жонка адна дзіця даглядае і працуе на паўтары стаўкі. А ён на душу прыбыць, ні гроши зарабіць! То ў паходзе, то на прыродзе, то ў КВЗ гулі. Ці ўзіць, да прыкладу, тойстую Сьветку. Гонар сям'і, разуміцца. Двасццаць піць гадоў, а щэці

№4'2008. Эўрапейскі нумар:
Пётра Рудкоўскі, Віталь Сіліцкі, Але́сь Пашкевіч, Эндрю Ўілсан, Любко Дэрэш

Новы нумар часопісу ARCHE

Падпісацца на ARCHE можна ў любым паштовым аддзяленні. Падпісны індэкс 00345

літаратура

дня не працавала. Вучыцца на платным адзяленнемі за бацькоўскія гроши. Другую спэцыяльнасць атрымліва. Такую ж нікому нахрэн не патрэбную, як і першую.

А суседка Веры? Карапела раёну! Першы раз выйшла замуж у шасиацца гадоў за нейкага чурбана. Хвалілася — апрануў з ног да галавы! Ага, майку і тапці купіў. Пажыў з ёю трохі дыжыг і назад у сонечныя краі паехаў... Да жонкі і чатырох дзяцей.

Ціпер Веры вясімнацца. Надзеі на лепшыне не губляе. Жыве ў іх нейкі ўжо два месяцы — удвая старэйша за яе, увесь у татуіроўках, кажа — ад цыніка адстаў. Верка лічыцца сябе рэдкай красуніяй, нягледзічна на адсунташыца двух пярэдніх зубоў і часты пах перагару.

— Ну, а калі ўжо ты замуж выйдзеш? — заўжды падколкоўша пры сустрэчы.

Не, німа на нашым раёне зорак апроч Людкі. Так, лямпачкі энэргазьберагальнія, каліндная ілюмінацыя, ліхтары — у алькаголікі пад вокаў. Тэлевізару наглядзелісі і захварэлі на зорную хваробу. Прауду казала наядожыца баба Маруся — чым больше гаўно — tym вышэй сябе ставіць.

Ну, што транты свае памыла. Трэба ў калгасную краму зьбірацца. Там якраз а палове на дванаццаць завоз. Фаршу і пэрбрыйна суп ужо німа ў лядоўні вельмі дайно. А ў краме калгасу «Авантар» усё танчайшчае і сівяжэйшае. Трохі ў часе пастаць варты, хация б дзеля таго, каб пабачыць усьмешку на матчынім змораным твары.

Яе апошнім часам калі і радуе што ў жыцці, дык гэта наведваньне калгасной крамы.

Пакуль Марынка зьбіралася, шукала па кватэры спачатку чысьцейшыя штаны, пасля свае чаравікі і цэлую торбу, ля пад'езду пад абрыйнім кустом бэзу

расцеадася заўсёдная кампанія. Ліда Мурзіха і Валя зь дзясяткай кватэры — сібровачкі-пляткаркі не разълей вада. Побач, на гэтай жа лаўгы, бы певен на жэрдачцы, прымасцьцю Коля Грыб. Бітвы паўтары гадзінні ён бавіў час у чаканыні дармавой выпіткі, але жлукіць чарвіку ў дверы сесія нікто не сцішыўся, таму Колька змушаны быў слыхаць агаворы і раз-пораз нешта бубніць.

Усе троє мелі за піцьдзясят гадоў і, як большынна жыхароў мікрапары, у маладосці былі насленікамі моладзевага інтэрната і разам скакалі на танцах. Пасля стапі суседзямі па кватэрах і разам сядзелі на лаўцы.

Пажыццёвыея калегі па працы на адным прадпрыемстве, адначасова то землікі, то сваякі. Вілкія вёска. Не скаваеся-ся.

З пад'езду выбегла Марынка.

Ліда Мурзіха ўслых, даволі гучна: «Дзэўца хороша, а грошай німа».

Марына мочукі: «Можна падумаць, у чыб яны ёсьць, касаі стара! Каб бытлы, дык вы б усемярох не душыліся б у двухпака-ёўкі! Шкада, німа часу сварыца, я б табе рот заткнуда».

Дзёнчына пайшла да крамы, размова ішла сваім ходам.

Валі: «Бацька яе — Сыцёнка Маліноўскі, каторы дзень не прасыхае. Памятаю, у маладосці на танцы прыйдзець, плашч свой балёневы напрэць, нос угуро. Што ты! Ніхто иму на роўня. А боты да пяць тэлдёўтры ды начынчынаў».

Ліда Мурзіха: «Усё да мяне заляцаўся. У нашым пакой кожны вечар сядзеў. Свае гроши прагуляе, тады глядзіць пад'есцьці на дармашчыну. Добра што не пайшла за яго. Так п'есяў!»

Валі: «А твой ня п'есяў? Чуора з аўтобусу ледзь вылез» (зьедліва).

Ліда Мурзіха: «П'есяў ды на так».

Колька Грыб: «Сыцянан — мужык не-благі. З майдоў кумой Наташай з адной дзярэйні. Толькі за чарка слова нікому ня дасыць прагаварыць, асабліва калі пераідзя-ре, тады чуеш ад яго адно — усё я ды я, але не пратойца, не. Чалавек парадачны, мне дрэль прывалок. А хто цяпер на п'е, акрамя кадзіраваных?»

Ліда Мурзіха захочана: «Вася зь дзя-сцягата пад'езду! Паглядзіш — і дома ўсё дзелеаць, і палавічкі трасецы. Во яго жонцы Соны падыгло. У суботы на стадыёне бегаеася Васыль».

Колька са съемахам: «Ага, трэзвенінкі. Разам з Сонкай нацягнуць спарціўкі на свае тоўстыя сракі, пратра-суща трохі і назад. Жонка стане калі лаўкі і бабам хваліцца, якія яны фізкультурнікі. А Васыль тым часам коўз за вугал і чарніла з гарла глыкае».

Валі ўзräдаваная: «І ён такі самы! А мы думалі трэзвенінкі. Ну, я ўжо пайду, абед мужыку варыца трэба, гуляй, падру-га».

Ліда Мурзіха шытам наўзданогон: «Каб цябе зямля не насила, такую падругу! Праймайтэ мажука ўсё знае: ці ён п'яны ці яшчэ які, а пра свайго маўчыцца. Ня хваліцца, як вока падбуй ёй, дры ды двор не выходзіла. Мала ўваліў. Можна было бомбі, каб язык свой паганы не распуска-ла».

Мурзіха пасядзела яшчэ з паўгадзінкі, але размова ні клеілася. Не прывык Коля Грыб размайтліць не пахміляўшыся. На-рэшце сышла і яна — сэрыя глядзець.

Марынка Маліноўская вярталася дадо-му з дўвум кіляграмамі якансага фаршу і клягірам пэрбрый.

Слуп аўяў, задрыпаны куст, самотны Коля — цвярозы й няшчасны, абліява-ны дзверы, лесьвіца ўверх. Суседка зьнізу варыца катам рыбу. Смурод съце-леща на ўсім даме. Суседка зъяла

правіць юбілей. Прыйшлі жанчыны з пра-цы, ад усяго калектыву мікрахвалеўку ў падарунак прынесылі. Ціпер з-за кватэрных дзіўярэй даносілася тужлівас:

— Спамянь мяне, мама,

Спамянь у аўторак...

А я цябе мама,

На дні разоў сорак...

Пакуль дзяўчына калупалася ключом у замку, анэмічнае песьня змянілася на больш аптымістычную, наколькі гэта магчыма ў нашых краіх:

— Умейце жыць, умейце піць,

І ўсё ад жыўні браць.

Усё раёну когда-небудзь

Прыдэўца паміраць!

Ай-ай у глязах туман,

Кружыцца галава...

З парогам кватэры — бацькоўскі храп ды разыліца він на зэліку ли канапы.

Чамусы ёнават на лепшыя часы па вяртаныні дадому ніколі не было адчуваўнія родных сыненў, што дапамагаюць бацькоўшчыны, як казалі ў Міханавічах.

— Па якой бацькаўщыні я пад ста-расьцьць заплакчу? — зноўку пазайздроўсіці башку дачкі.

І не запніўшы нават фарш у лядоўню, хутчэй наўспыту выратавальную кнопкую магнітрафону.

Дзіўна, ад чужінскага сльвеву пакрысьсі вярталася пачуцьці раўнагавагі. Той самы прыемны музычны голос ужо не весяліў, не заклікаў танчыць, а проста спакойна плыў па пакой, супакойваў, угаворваў, і, здавалася, абліяў марскі крӯзі і шмат-шмат халяўных кавунуў, дыніў, пэрсікай. А можа, і не абліяў ні халеры, прости на-стойліва прапаноўваў наведаць турэцкую дыскатку, самую разнастайную ў съвеце.

рускі мат? У нас жа часнікам менавіта за непэнзурную лайніку саджаюць людзей, якія ка-рыстаюцца выклочна беларускай мовай...

Я.Л.: Вось у гэтым пляне беларуская мова не дасыгнула машо-кальнага ўзроўню. Думаецца, можна пасылюхова абысьці без беларускіх машоўкі. Радескіх і так па самую завізку.

Н.Б.: Вы цікавіцесь і прысут-нічаеце як у расейскай, гэтак і ў беларускай літаратуры. Па-раўнайце іх, калі гэта магчи-ма. Якай Вам падабаецца больш?

Я.Л.: Маленькі народ фінаў лічыць сваю літаратуру лепшай за іншыя. Я лічу, што «Хрыстос прызымліўся ў Гародні» Караткевіча на горш, чым шматлікія романы пра Сыценку Разіна. Ваенныя творы Быкаўа ні ў чым не саступаюць Хэмінгуэю, Бондараву, Астаф'еву. А «Новая зямля» Якуба Коласа — унікальны твор мэмуарнай літаратуры. Такой пазмыня німа нідзе на съвеце. Ну, вось табе! Міковіл ўсё ж уязыўся парадаўноўваць. Прабачце, болей ни буду.

Н.Б.: Вы аўтар расейска-финскага размоўника. Ці не ха-це і падрыхтаваць беларус-ка-финскі?

Я.Л.: Размоўнікі яшчэ ніколі і нікому не дапамагалі. Галоўнае ж не задача пытанье, а зразумець адказ на яго. Замест размоўніка я пішу дапаможнікі па граматыцы фінскай мовы. Можа, хто з беларусаў спакусіцца і пачне вычу-ць фінскую мову. Вось і будзе мі напарнік і зъмена.

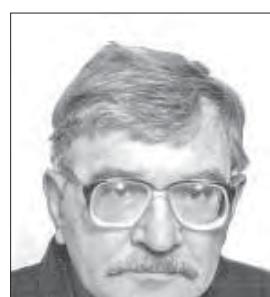
Гутарыла Наталка Бабіна

Якуб Лапатка: «Я пераклаў «Калевалу»

З перакладчыкам фінскага эпасу на беларускую мову Якубам Лапаткам гутарыць Наталка Бабіна.

Якуб Лапатка — ваш літара-турны іскудствіннік із са-праўдна-імі? Адкуль Вы, чым займае-цесь? Якім ветрам вас занесла ў Хэльсынкі?

Якуб Лапатка: Родам я з вёскі Аўсюкова на Расончыне. У свой час там быў шматлікі род Лапатка. На Аўсюкове і ў Пад-дуб'і. Рос без бацькоў з трэцім клясом, толькі з бабулёй, увесь час працаваў дома па гаспадарцы і ў калгасе. Домік у вёсцы — гэта толькі на рэкламе прывычна, а на пад-дуб'і — гэта цікавая бесправас-вітная праца, асабліва паўста-годзьдзя таму. Марыў вывучыць гішпанскую мову — гэта ўжо асобам даўгая гаворка. Праца-ваў на будоўлі, вучыўся на съле-сара, потым — у Менскім інсты-туце замежных моваў. 20 гадоў адпрацаўваў на напалоцкай школе настаўнікам гішпанскай. Са-мостойна вучыў мову. У Арлоў і С. Сокалуў (тады яшчэ не зусям Воюш) з дапамогай Л. Барчэус-кага завабіл мяне ў літаратуру, у прыватнасць, прысунулі зай-маща перакладамі з фінскай. А

фіны вельмі ўважліవі і з павагай ставіцца да сваёй мовы і літаратуры. Запрасілі мяне сюды на мойнуну стажжыроўку, потым пра-панаўвалі працу ва ўнівэрсытэце. Там я выкладаў беларускую. Вось такім лёгкім ветрам мяне і занесла ў Хэльсынкі. А чым можа займацца пэнсіянэр? Ка-жуть, што гуціць у даміно ды шахматы або вудзіць рыбу. Мая рыба — гэта пераклады і фінскія мовы.

Наталка Бабіна: Чым ад-ро-зы-ваю-ща фіны і белару-сы?

Я.Л.: Пачнем з агульнага. Беларусы, як і фіны, — нацыя вяскова-я. Вялікае перасяленне ў гары-на-дзяліні, потым пад-дуб'ем. Беларусы, як і фіны, на працягу стагодзьдзяў знаходзіліся на стратэгічнім скрыжаванні інтарэсаў вялікіх дзяржаваў, ад чаго націрпеліся напоўніць. Беларусы, як і фіны, атрымалі бедную на прыродныя багацці зямлю.

Але фіны ўчыліца прыманіча-

зівых інвалідаў і дзяцей. Беларусы гэтага ні зробіць, пакуль не ўсёвядомаць, што галоўныя каштоўнасці — гэта мова, незалеж-насць, самабытнасць, што толькі мы самі зможам пабудо-ваць сваю дзяржаву. Беларусы, як і фіны, атрымалі бедную на прыродныя багацці зямлю.

Н.Б.: Чаму вирашылі ўзяцца менавіта з «Калевалу»?

Я.Л.: Вымысляў ўзяцца крабуда. Часта нават разумныя людзі як дэвад недараўніць беларус-кага мовы прыводзіць адсунта-гахаў на іншыя. «Калевала» удалася спалучася ўсё. Гэта і бытап-ісаныне, і баявік, і фэнтэзі з магі-яй, а галоўнае — за людзьмі. Людзьмі, білі адольвоўца твяя са-мія жарсыць, што і нас, яны зай-здроўсіць, кахаюць, бідуюць не тэатральна ўзыўшана, а проста, па-чалавечы.

Апрача таго, гэта прости па-пераклад «Калевала» ў беларус-ку, той час як пераклад Бель-скага на расейскую і пераклад Цімчанкі на ўкраінскую рабіліся праз мовы-пасярэднікі. Фінскі мовы перакладчыкі не ведалі.

Н.Б.: На панярэдлін іншэрвію прачытала Ваш артыкул, прысырвечені на расейскому мату. Ці можаце Вы як спіцы-яліст адказаць, ці існуе бела-

Камэдъя Выраджэнъня

PHOTO: M. M. MEDVEDEV

«Дзьве роўна шанаваныя сям'і...»

15 чэрвеня, калі сцішылася сыпёка, усе ахвотнікі зъехалі ў адпачынак, а ўсе, хто адстаяў належны тэрмін на фазэндзе, як той казаў, жураўліным клінам пацягнуўся з палёў, самы быў час для старой добраі камэдыі. У Купалаўскім трэці раз давалі «Пінскую шляхту». Піша Аляксандар Фядута.

Калі да таленту ўвогуле можна прывыкнуць, то Пінгін, якога мы ўбачылі ў «Пінскай шляхце», праста нагнёт аскомы. У гэтай пастаноўцы ён выкарыстаў ці наўштампы, якія здолеў выправацца зі сваёй творчасці жывіці: і ўстаўная вакальныя нумары, за тэксты якіх клясікі ні маюць адказніць, і ѹскрава тэатральную пластику, якая выгадна адразвівает ягоныя працы ад статыкі маэстра Раеўскага ці рознавёртневых кампазіцый Аляксандра Гарцуева. Нарэшце, усе мы ведаем, што фінал у Пінгіні абавязково мусіць мець дадатковы сымбалічны сэнс — так было і ў «Тутэйшых», і ў «Ільпіі», так ісці і ў «Пінскай шляхце». Але ўрэшце, што такое штамп, калі не складавая частка фірмовага стылю?

Пінгін працуе ўдала таму, што купаеща ў беларускіх клясычных тэктатах, як майстар, які добра падрыхтаваўся да спаборніцтва і ў волны час вырашыў прафесійнастраваць сваім заўзятарам, што і ў ванне знайдзеца магчымасць вывіць фантазію і свой майстэрскі ўзорэвень. Ён ловіць кайф, і акторы ловіць кайф, і гледачы ловіць кайф, і нават злосныя рэцензенты, ніхай Пінгін іх і на любіць, таксама ловіць кайф, прычым абсалютна

шчыра.

На гэты раз кайф сыходзіць зусім не ад тэкstu Дуніна-Марцінкевіча (хто-небудзь, забірыце гэты нумар «НН» у Янушкевіча, а то ён мяне заб'е!), а ад дадатковых асасыяцый, якія ўзыняюць у разуме культурных людзей, якім «купалаўцы» ўвогуле ёсьць. Нікічманасцю было б ператварыць «Пінскую шляхту» ў беларускую варыянцыю «Апоўесці» вітаўрапольскай візітнай карточкі ці разоўніці кампазіцій Аляксандра Гарцуева. Нарэшце, усе мы ведаем, што фінал у Пінгіні абавязково мусіць мець дадатковы сымбалічны сэнс — так было і ў «Тутэйшых», і ў «Ільпіі», так ісці і ў «Пінскай шляхце». Але ўрэшце, што такое штамп, калі не складавая частка фірмовага стылю?

Пачынаюча ад лёгкіх актораў (моінан і вялівая Марыя) значна больш ініцыятыўная і настойлівая ў сваім змаганні за ханхане, чым субтыльны Грышка) і заканічаючы міланансізмам (сцэна суду ў архітэктуре нагадвае вэронскую вуліцу, дзе на бальконах стаць кіраўнікі варгуючых сем'яў, а ўнізе таўкіца і б'юцца служкі — ну, і герцаг-судзьдзя ім у дадатак) — усё на гадава шэксціпраўскую трагедыю.

Але раз гэта не трагедыя, а падрыдна на трагедыю (вадэвіль усё ж), то кожны актор атрымлівае

кайф, пхнуўши стэрэотыпы трагічнага тэатру. Марыя (щодоўная ігра Ганны Хітрык) парядко традыцыйнае ўяўленне пра паводзіны закаханай дзячыны. Пародыя на ўесьце польскі

рамантызм выглядае напышлівымі аратар Грышка, сыграны Міхалам Зуем (яго адмысловы прычалал пад маладога Шапіна, што гэта я здурнеў?). Харытон Кутарын (дзе ўзьці слова камплемінтаў Мікалаю Кучычу? ніяма іх у мене, праства нееста!) — фарсацава варыянцыя на тему шылер-аукага гофмаршала фон Кальба ў «Каварстве ў ханхані». І зоркай пінгінскага параду пародычнага становіцца Іван Цхоях-Ліпскі, граючы якога Аляксандар Падабед парядкоўшы ім жа самім створаныя образы: гэты дзіўны суб'ект, які пасыцівае пры дыханні і палыпае пры хадзе, апрануты ад начасаў у лапач і дамскай пантонфлю, — што ён, як не пародыя на арыстакрат-музыку Пана з «Сымона-музыку» і арыстакрат-праўніка Юленшэрну з «Эрыка XIV»?

Вядома, сапраўдным бэнэфіцыянтам стаў Віктар Манаев, які грае прадстаяўніка дзяржавы, стаўнавога прыступа Кручкова. Гэта таксама пародыя, пра аб'ект якога мы... не змаўчым. На наш погляд, гэта праста зборны образ чыноўніка, ад пракуора да шараговага рэгістратара ў адпаведным адзеле выканкаму. Калі чытаты не сустракалі такога, знаўчыца, яны не змаліся бізнесам, ня ўдзельнічалі ў грамадzkім жыцці, нарэште, праста нічога не рабілі, а мірна існавалі ў беславетранай прасторы.

Вядома, пазнаваныя прыводзіць гледача ў захапленні. Ён рэзагуе на толькі на закладзенныя пастаноўчыкамі на тканину спектаклю культуры асасыяцый, але і на звычайну «бытавуху». Ну, назаве, дапусцім, Кулина (Вольга Ніфедава) Ціхана (непазнавальная пераўносіліны Ігар Дзянісай), які скаваў ад яе заначку, са злосці «падлай» — і ўсе чыснебудзь жонкі ці мужыкі, якія

сабраліся ў залі, шчыра рагочуць, пазнаючы сябе ў гэтай сініне. Пачулі ў куплетах шляхецкай масоўкі праглынутае, але са смачнай рыфмой слова «срака» — і клююць на яго, бо мяркуецца, магчыма, што менавіта гэту частку свайгэ дасканала гэла ці заход, і на ўсход... «Адгадалі!» — рагоча глядзяч, захліпачыся.

І менавіта ад гэтага рабіца страшнавата пры канцы, калі Пінгін расцягуе крапкі.

Пераасло вясельле ў бойку, разадралі мужыкі адзін на адным вонкіту да портак. Паднялі палкі да неба — а на палках старажытныя гербы беларускіх родаў — ці нешта там падобнае.

Некалі «Тутэйшыя» заканчваліся ў Пінгіні пад ёмам белчырвона-белада сцігі — які выбух эмоцый гэта выклікала! Авацы! Крык — «Жыве Беларусь!»!

У «Пінскай шляхте» Пінгін паставіў дыагназ. Моцны дыагназ насыту тыму грамадзтву, насыту тыму народу, які некалі радаснымі воклічамі вітаў ягоную легендарную пастаноўку. Вось, дакрычаліся. Мікіта Зносак на толькі ацалеў, але і атрымліў бэзумоўную ўладу над народам, які сам жа ён і баламашц, сам жа і ўтамоўвае, сам жа і абдзірае як ўсё ту ю ліпку... Высакародныя рыцары павадзіліся да паўп'яных мужыкоў, якія бяруцца за грудкі пры найменшым падзэрніні ў испаведзе да свайгэ персаны. Веря звялялася: гандырыя ня толькі асёлі ў храмах, але і пачалі дыктуваць сцягамі замест казаній. Нават пазізія звялялася: на змену геніальному «Пану Тадэвушу» прыйшло ўбогое «Вялікае Княства», якое загадана прызнаваць за паэтычны шэдэўр пад страхам быць авінавачаным у супрацоўніцтве з расейскімі і нацыянальнімі спэцслужбамі. Трагедыя Адраджэнъня пераўтварылася ў Камэдъю Выраджэнъня з усімі наступствамі, якія выцікаюць для выраджанага народу. Трагедыя наступствамі.

Жыве Беларусь? Якая — Беларусь? Гэта?!

Вось чаму заканамерным выглядзіц фінал для моладзі — якай стварае і думе. Тоё, што было намечана ў «Ільпіі», у «Пінскай шляхце» сказана праста і жорстка. Грышка і Марыса папросту зъбіраюць валаі і бягчы з гэтай праклятай Богам і спаскунчанай сукупнымі выслікамі старэйшага пакалення краіны. Найбольш імаверна, што яны сюды ўжо ня вернуцца. А старэйшас пакаленне застанеца на абрабаванай голай зямлі і доўгі ўяс будзе спрачацца пра гербы, сцігі, мяккія знакі і іншыя калікультурныя прыбамбасы, якія, на ягоны погляд, могуць замяніць магігі, прапу і свабоду.

Спрачацца болыс яны пра што. «Тутэйшыя» ставіць больш яны для чаго. Паглядзіце на дыску «беласцяскую» пастаноўку Мазынскага, і вы зразумееце, што час грамадзкага энтузізму скончыўся: там нават акторы ня вераць у тое, дзеялі чаго яны нібыта ахвяруюць сабой, здымайчыся ў гэтым фільме. Зрэшты, не — не глядзіце яго! Схадзіце лепш у Купалаўскі. Пінгін адказаў за ўсё.

Аляксандар Фядута, глядзяч

Святыя патроны і вечныя дзевяностыя

Марыя Мартысевич піша пра новую кнігу Сяргея Прылуцкага.

Паэт, які пачынае свой самы лірчыны тэкст радком: «Дзяўчына на падобная на экскаватор», — і прымушае рэдактару расстаўляць кропачкі ў бэзлічы словаў, ад чаго ў выніку робіцца няясным, «засцаны» ён, гэты съвет паэта, ці «засРаны»... Ён прыйшоў у літаратуру, каб эпатаўца і весціць, каб аднінці Велічнае і Вечнае трэшавыя калытры на постмадэрністичных манастырах паэзіі (а можа, і сам ітумен). Хоць вэрсыфікіе і калымбуйць Прылуцкі менш рафінована, чым папярэднікі. Фармаліст Хадановічам і Сяргеем Жаданом — яго старэйшы брат-растарафарыян у постмадэрністичных манастырах паэзіі (а можа, і сам ітумен).

Хоць вэрсыфікіе і калымбуйць Прылуцкі менш рафінована, чым папярэднікі. Фармаліст Хадановічам і Сяргеем Жаданом — яго старэйшы брат-растарафарыян у постмадэрністичных манастырах паэзіі (а можа, і сам ітумен).

Калісці, у тых самых вечных дзевяностых, у паветрых вісела пытаньне: «Што паслья постмадэрнізму?» Эпоха постмадэрну здавалася канцом усяго, а постмадэрнізм — аднінм, што накануне актуальнай літаратуры. Заўважна, што я паэт Сяргей Прылуцкі пачаўся яшчэ тады. Іронія, слоўнай гульні, адсылкі да шанаваных ім клясыкаў ужась-

ветнай літаратуры — гэтаму ўсяму Прылуцкі-пачатковец напоўніць аддаенцца сълем да ранін жа Андрэем Хадановічам, які, мяркуючы па добраі традысіі вершаў зборніка, поруч з украінцам Юрыем Андруховічам і Сяргеем Жаданом — яго старэйшы брат-растарафарыян у постмадэрністичных манастырах паэзіі (а можа, і сам ітумен). Хоць вэрсыфікіе і калымбуйць Прылуцкі менш рафінована, чым папярэднікі. Фармаліст Хадановічам і Сяргеем Жаданом — яго старэйшы брат-растарафарыян у постмадэрністичных манастырах паэзіі (а можа, і сам ітумен).

Самая выразная рыса паэтыкі Прылуцкага — алізіянасьць. Яго каронны жанр — рэмэйк. Але, перараўбілочы сваіх «святыя патроны»? — Рыльке, Одэна, Фроста, Бродзкага, Герберта да іншых, — Прылуцкі не іранізуе. У стаўленні да куміраў ён сур'ёзны, і ўчысты. Тут мы пачынаем з'яўлявацца першыя сымптомы пераадолення постмадэрнізму.

Некалькі гадоў паслья заканчэння гістфаку Прылуцкі працаў рабочым на берасцейскім заводзе «Гефест». Ці не адсюль — ціга да античных матывau? Дакладней, да іх зъмішаньня з брутальнай беларускай рэчаіснасцю?

І чамусцы згадваеш рымскія пляцы, афінскі форум, але тут з супречнасцю філозефа ў тозе, атлета ў поезіі.
Як відаць з альбанійскай статыстыкі, у гэтым годзе
разрастуцца каласы, някропалі і податкавыя кантролі.

Можна абагульніць: лірчыны герой кнігі «Дзевяностыя forever» — Арфей, якому навакольная рэчайснасць здаецца Аідам, і ад таго яму карыць перакаліфікавацца ў Адысія. Але, як мы памятаєм, Адысю накануне вярнуцца на Ітаку. І Арфей-Прылуцкі вяртаецца — з Кракава, Львова, Рыгі, — «у ўсіх сутоны часу, у неасвятленыя далячыні». Правінцыя — яшчэ адзін выразна античны элемент кнігі Прылуцкага, някай фарбы для якіх жывапіснай паэту дас сучаснасць:

Людзі з маленкіх правінцыйных мястэчак засынаюць па дозе вічніх навінак.
На вічну ў іх каша, гарбата, булка,
варэнне з парэчак.
Некаторыя з іх пераможцы мяцэвых даждынак.

На прэзентацыі кнігі ў Менску Прылуцкі называе верши «гэ-

нэрацыйнымі». Маўляў, яго мэта было адлюстраваць сваё пакаленне і яго час. Час, які спыніўся ў Беларусі тады, у дзевяностых, у яго (нашым) постсавецкім дзіцінстве. Але дзевяностыя — далёка не назаўсёды. Інакш чытаць дэбютную кнігу Прылуцкага было бы проста нецікава. Вершы ўпрадаваныя па цыклах, але ўсё адно заўважна, што «Дзевяностыя forever» выразна распадаюцца на дзве першыя кнігі паэту: першую і другую першую. Другая вібіць міне значна болей.

Чым далей ад дзевяностых, тым адказ на пытаньне: «Што паслья постмадэрнізму?» — відавочнейшы. Прылуцкі таксама дас гэты адказ. У прыватнасці, адным з праграмных вершаў пад назвай «11-е прыказанне». Адказ — іншы зъмесць вершу (лірчыны герой назірае, як праластрыяць, што насяле яго стары панцыльны дом, займаеца звыклымі вечаровымя справамі) і нават не ў яго фармальных асаблівасцях (верлібр) а ў яго патасце: «...што б ні казалі апосталы бацькі альбо твой участковы, забудзь усе запаведі і пастаўрайся палібіць гэты кашмар».

Літаратура стамілася перажоўца саму сябе. Яна разарвала заганснае кола самацтвага, пазылася іроніі дзялі іроніі, вырашыўшы: пляваць, што ўсе новыя ісціны — гэта добра забытых старыя. Яны патрэбныя чалавецтву тут і ціпер, у абноўленым выглядзе, — і таму трэба прадукаваць іх. І літаратары прадукоўці, уступаючы, разам з усім чалавецтвам, у культурную съяцінню «новачасія» — «нью эйджу».

Яе прыкметы — эмацийнасць, чыгурасць і перманэнтны стан прадуванняння другога прышэсця. У дэструктыўных сектаў пакралі іх рэторыку. Сучасныя паэты зрабілі ў іх сёе-то іншое: яны зноў сталіся прарокамі. Верш Прылуцкага «Vigilia» — на простай інтэрпрэтацыі «каляднага» топасу. Гэта — новае візіянэрства:

кожны сънежань перед калідамі
жыццё нібуть робіцца сяўтейшым
быццам савяты Пётр прыядынне свою
браму
і райскія промёты кранаюца нашых твараў
і тады верталёты падаюцца ўкомленымі
анёламі

што патрулююць паветраныя калідоры а неба — блісконікімі скорэлістичнымі фільмамі

Эмацийнасць — тэарэтычная база на толькі распаўсюджанай ціпер моладзевай субкультуре; чыгурасць — творчы метад не аднаго звышпапулярнага расейскага пісьменніка Яўгена Грышкаўца. На вокладцы кнігі Прылуцкага — звычайная, здавалася бы, рэч: аўтограф вершу. Але — звычайная яшчэ тады, у дзевяностых. Ціпер, калі вершы ўсё адно заўважна, што паслья першую і другую першую. Другая вібіць міне значна болей.

Чым далей ад дзевяностых, тым адказ на пытаньне: «Што паслья постмадэрнізму?» — відавочнейшы. Прылуцкі таксама дас гэты адказ. У прыватнасці, адным з праграмных вершаў пад назвай «11-е прыказанне». Адказ — іншы зъмесць вершу (лірчыны герой назірае, як праластрыяць, што насяле яго стары панцыльны дом, займаеца звыклымі вечаровымя справамі) і нават не ў яго фармальных асаблівасцях (верлібр) а ў яго патасце: «...што б ні казалі апосталы бацькі альбо твой участковы, забудзь усе запаведі і пастаўрайся палібіць гэты кашмар».

Літаратура стамілася перажоўца саму сябе. Яна разарвала заганснае кола самацтвага, пазылася іроніі дзялі іроніі, вырашыўшы: пляваць, што ўсе новыя ісціны — гэта добра забытых старыя. Яны патрэбныя чалавецтву тут і ціпер, у абноўленым выглядзе, — і таму трэба прадукаваць іх. І літаратары прадукоўці, уступаючы, разам з усім чалавецтвам, у культурную съяцінню «новачасія» — «нью эйджу».

Бадай, самы любімы мой кірунак у мастацтве — маньеўзм. У падручніках яго харатаўрызуюць як нешта пераходнае, — барока, якое пакутліва прарастасе з рэнэсансу. Вонкава гэта выглядае... незразумела. Сапраўдна патасна ды манерна. Але самы моцны эстэтычны перажываныні са мной здараліся, калі я трапіла ў маньеўстычны інтэр'ер. Мэтад Прылуцкага па сваій сутнасці блізкі да маньеўзму. Штосыці старое (постмадэрн?) скончылася, штоўся новае (нью-эйдж)? яшчэ не нарадзілася, але вось-вось народзіцца. Калі радзіма расколавацца напалову, чыльны праходзіць праз сэрца паэту — сказаў калісці Гётэ (яшчэ адзін «святы патрон» Прылуцкага). «Дзевяностыя forever» наўхіяюць на рэмэйк клясікі: калі краіна застывае ў бясчасасі, сэрцу паэта не застаецца нічога іншага, як узім на сябе функцыю мэтранома.

Марыя Мартысевич, радыё «Свабода»

Сяргей Прылуцкі. *Дзевяностыя forever* (бібліятэка часопісу «Дзеяслу»). Менск: Медысонт, 2008.

Магніфікат-2008

У Глыбокім ідзе Міжнародны фэстываль хрысціянскіх фільмаў. Сярод іншых, там пакажуць стужку пра Курапаты.

17 чэрвень ў Глыбокім раёне Віцебскай вобласці пачаўся III Міжнародны фэстываль каталіцкіх фільмаў і тэлепраграм «Магніфікат-2008». На фэсцэне прадстаўлены 35 твораў з Беларусі, Польшчы, ЗША, Літвы, Харватыі, Грузіі, Швайцарыі, Італіі, Лівану.

Фэстываль, які пракаўдзіц пад патранажам Канфэрэнцыі каталіцкіх біспікупў, ладзіць каталіцкую арганізацыю для камунікацый «SIGNIS-Беларусь», незалежная студыя «Стоп-кадр», рэдакцыя рэлігійна-асветніцкага часопісу «Дыялог» і Віцебская дыяцэзія Касцёлу пры ўздзеле Глыбокага райвыканкаму.

Сярод фільмаў, адабраных з 60 стужак,

унікальны грузінскі фільм «Шлях Хрыстов» дзе звангельская падзея расказваюць пра народную чаканку, харвацкую карціну «Эвангельске паводле Кловія» пра рэнэсанснага мастака, які праз мініятуры спінаваў Бога, пранізіўліва-рэптаражная амерыканская стужка «Нязломныя» пра людзкую салідарнасць, любоў і веру падчас урагану Катрэйна, мэдыйтатыўны швайцарскі фільм «Гісторыя руко».

Беларускі рэжысэр Віктар Асцյук прадстаўвіць на фэсцэне новую стужку «Вальс» пра вясковага лекара, які дапамагае старатым. А Міхаіл Ждановіч прапагандуе тэму, якую распачаў у 90-я жанцій Кловія» пра рэнэсанснага мастака, які праз мініятуры спінаваў Бога, пранізіўліва-рэптаражная амерыканская стужка «Нязломныя» пра людзкую солідарнасць, любоў і веру падчас урагану Катрэйна, мэдыйтатыўны швайцарскі фільм «Гісторыя руко».

Асноўныя паказы пройдуть у Глыбокім. Завершыцца фэстываль 21 чэрвень.

Андрэй Расінскі

Кніга ліставання Быкаў й Барадуліна

«Дажышь да залёней травы» — кнігу пад такой назвай Васіль Быкаў і Рыгор Барадулін пісалі 43 гады. Складацца яна з сяброўскага ліставання, якое пачалося ў 1960-м і закончылася ў 2003-м. Эпістолярны зборнік днімі выйдзе ў адным з менскіх выдавецтваў.

Minsk Mixt у Варшаве
11—15 чэрвень ў Варшаве прайшоў фэстываль беларускай культуры Minsk Mixt. Было там усё: музыка («Фляйс і Кляйн», «Сыцяна», «Далі», «Джамбібум», «Сьевет Бугі Бэнд»), паэты

й барды (Беланогая, Валошын, Лабадзенка), мастакі (Артур Клінаў) і нават кіно («54»).

Выстывы прайшлі ў традыцыйных цэнтрах беларускай дзевяностыя, галерэі Zoja, што на вул. Каперніка. Канцэрты — у клубах Dima і Tugmont. На сустрэчы збіраліся па пары дзісяткі наведнікаў, на канцэрты — шмат больш. Аўдыёканцэрты Гарэцкага

12 чэрвень ў Менску ў Музэі гісторыі беларускай літаратуры адбылася прэзентация аўдыёканцэрты «Максім Гарэцкі. Запіскі на імпэрыялістичнай вайне». Як паведаміў

актор і рэжысёр радыё Алег Вінярскі, які запісаў дыск, гэта аўдыйскінга — першая інтэрпретаваная праз радыёмастака праца Гарэцкага. Паводле Вінярскага, «эты чалавек увасабляе сабой ікразу тры тыпы беларуса, якога мы ўсё прагнем».

Дакументальная-мастакі дзевяностыкі М.Гарэцкага «На імпэрыялістичнай вайне» стацьі ў адным шэрагу з творамі сучаснікаў — Анеры Барбоса, Эрыха Марыя Рэмарка, якія таксама пакаштавалі акопнага ліха. Ён кладзе пачатак шэрагу твораў беларускай прозы антывасенінага кірунку, якія працягніць Васіль Быкаў.

МБ

Не «Аббай» адзінай

Стакгольм вачыма Вітала Тараса.

«Касір ня мае ключоў ад сэйфу»

Апісваць Стакгольм і яго архітэктуру нікага сэнсу, паколькі сувенірныя паштоўкі з выявамі шматлікіх кірхай з высачэзнымі штілямі, замкамі, каралеўскага палацу і Рыксдагу (шведзкага парламэнту), прыстанямі з сотнямі караблём рознага вадазымішчнага і клясы, стракатымі сцягамі пад сінім небам адностроўваюць горад месавіта такім, які ён ёсьць. І веснавое неба ў гэтым паўночным і, можна сказаць, суворым гранітным горадзе сапраўды можа быць сінім і бясхмарным. І ўсе рэстарацыі, кавярні, пабы і забягалайкі авабязкова вынесуць свае столікі з крэсламі на вуліцы, дзе людзі ўшустаў у куртках, шведзах ці кашулях і нават у майках будучы радавацца вясноваму сонеку і любавацца відамі на гавань і расквітнелых японскіх вішні.

Праўда, адзіны напой, які могуць дазволіць сабе за тымі столікамі хоць бедны, хоць бацьтая шведы, — гэта слабаалькальольнае піво. Уздені і ў рабочай сталоўцы, і ў рэстарацыі вам пададуць піву не мачней за 2%. Адмысловыя алькальольныя крамы (іх тут усяго некалькі

на 800-тысячны горад) працуць у будні з 14-й гадзіны да 17-й, а ў выхадныя ўвогуле не працуць.

Каб дабрацца да алькалаглю, трэба ўвайсці ў краму, паглядзець на зачыненныя вітрыны з бутэлькамі, дзе ўказаныя нумар таго або іншага напою і ягоны кошт, адараўца ў адмысловым апараце ізтлі з нумарам (як у банку), дачакацца, пакуль гты нумар звязвіцца на электронным табло разам з нумарам касы, і потым падысьці да касіра. Які спрытна цібе абслузыць. Абмежаваннія на колькасць алькалаглю німа. Касавая залы заўсёды амаль пустая і зъясе шпітальнай чысьцінай.

На ўваходзе ў прадуктовую краму давялося прачытаць надпіс на некалькіх мовах, у тым ліку на рускай: «Касір ня мае ключоў ад сэйфу!» Гэта значыць, што рабаваць касу німа сэнсу — ускрыць яе ўсё адно не ўдасца. Дарэчы, пра касавыя аппараты: нізге і ніколі прадавец ня дасцік вам дробных гроши з рук у руці. Манэткі высыпаюцца ў адмысловыя ляточкі, адкуль ты іх мусіць сам забраць, да чаго цяжка прызыўчайца. Глумачыца гата на толькі гігіянічнымі мэтамі, але, найперш, меркаваннямі бяспекі.

Акрамя акуратнасці і трапяткога

стаўлення да аховы здароўя ды экалетті, у шведаў апошнім часам разывіўся яшчэ адзін культ — бяспекі. Ні ў якую ўстанову тут на трапіш, не прайшоўши кантроль у рэцэнцыі. І ня толькі ў свой нумар у гатэлі не падымешся ў ліфце на свой паверх без электроннай карткі. Гэта каб выпадковыя людзі не бадзяліся туды-сюды. Апасенне тэрактаў у краіне, дзе былі забітыя прэм'ер-міністар Улаф Пальмэ і зусім нідаўна — міністар замежных спраўў Ан Лінд, зразумецца можна. Але пэўную нязручнасць пры гэтым адчуваеш.

Падчас сустрэчы, якая праходзіла ў будынку АВФ (гэта, можна сказаць, шведзкі Палац прафсаюзаў), мы з калегам узняліся на пяты паверх на ліфце, а ў часе перапынку вырашылі сышці ўніз па запасной лесьвіцы. З лёгкасцю адчынілі замок, але толькі потым зразумелі, што трапілі ў пастку. Усе дзвёры замкнёныя звонку, знутры ў іх ніяма наўрат ручак! Добра, што дзвёры скільняны, і праз іх нас можна было бачыць, як малпай у заапарку. Мы стукаліся ў дзвёры на ўсіх паверхах, спрабуючы звініцца на сябе ўнутрі і паступова ўпадаючы ў ціхую паніку. Толькі ў самым нізе, дзікаваць Богу, нейкая жанчына літасцівіа вызваліла нас з «палону». Пажылыя шведы, якія ў той момант сабралися на нейкую сваю канфэрэнцыю, пазіралі на нас, людзей, што знянацу выскакылі чамусці з пажарнай лесьвіцы, са шчырай цікаўнасцю.

Намётавы лягер на Свэавагэн

З новага, што давялося бачыць у Стакгольме, але што ў той жа час нагадала і добра забытае старое — афразурапеец на роверы (ровер па-ранейшаму адзін з найбольш папулярных відаў транспарту ў Шведцы). Ён, ёўрапеец, зьбіраў... пустыя бляшанкі з-пад колы. Занятак не такі пусты, як падаецца, бо тут іх можна здаць у краме ў аўтамат і атрымаць грошы. (Закладнам чана адразу ўлучаная ў кошт бляшанкі з напоем, якую ты купляеш.) Мяркуючы па памерах агромністых сектак з бляшанкамі, улоў таго афразурапеца быў багаты.

І яшчэ пра знаёмыя дэталі. Каля алькальольнай крамы бачыў пэрсанажа, больш звыллага для родных мясцін: Гэта быў чалавек наўпуніх гадоў з раскудачаным фрызурай, распухлым і падрапаным у многіх месцах тварам, фінгарам пад вокам і чырвоным носам, у нейкіх заношаных шведзі і штанах. Ён, праўда, паводзіўся прыстойна. Купіў сабе ня скрынку піва з нармальным утрыманнем алькалаглю і мотчкі паштou.

Убачыць на вуліцы чалавека з распачатай бутэлькай сьпіровага напою, у тым ліку піва, немагчыма — такое тут караецца страшэннымі штрафамі. Людзей з цыгарэтамі, праўда, яшчэ можна сустрэць. І менавіта толькі на вуліцы. Бо ва ўсіх без выключэння ўстановах, у тым ліку ў рэстарацыях, курнэны катэгарычна забароненае. А вось паліцыянт на вуліцах бачыць не давялося. Затое шмат ахоўнікаў аўтамабільных парковак у форме хакі, якія штрафуюць пашаштнікаў. Пешаходы, якія крочаць на чырвоне сяylvio сцяліфараў, нікога асабліва не цікавяць. Калі ты патрапіў пад машину, і ў цябе ніяма стравоўкі, — гэта выключна твая проблема.

Шведы, дарэчы, любіцца пагуляць. Асабліва ў пятніцы, калі выдаюць зарплату. У гэты дзень вуліцы і прыстані Стакгольму, і без таго зусім не бязыподнія, праста перапоўненыя людзьмі, якія выпраўляюцца на адпачынак. Немалая частка ідзе ў рэстарацыі. У іранскім рэстаране «Малая Пэрсія», куды нас запрасілі, праста адбою не было ўвечары ад ахвотных патрапіц туды... шведаў. Хаць ўладальнік рэстарацыі, ён жа кухар, ён жа афіцыянт — іранец. Ды і мноўгія заўсёднікі таксама. Такіх рэстарацыяў у Стакгольме німаля, бо толькі паводле афіцыйных звестак у васмісот тысячных горадзе жывуць 70 тысяч іранцаў. (А ўсяго імігранты складаюць 17% насельніцтва 8-мільённай Швэцыі). У «Малай Пэрсіі» многіх прычыгае, відаць, не толькі экзатычнасць і пры гэтым адносна танная кухня, але прыемная атмасфера — даволі інтymна і расслабленая. Калі б іранскія аятолы пабачылі, у якіх строях прыходзіцца сюды юныя паненкі, каб разам з кавалерамі папіц піва, у іх здарыўся, напэўна, інфаркт. Вось адзін з модных строяў, які давялося бачыць на маладай жанчыне. Кароткая кашуля мужчынскага крою, яшчэ больш кароткая куртка і калоткі. І ўсё.

А вось яшчэ карцінка, якай не магла ня ўразіць беларускіх журналістаў: намёты на самай папулярнай, байдз, вуліцы ў цэнтры Стакгольму Свэавагэн. Першая думка — пратэт! Але супраць чаго? Выявілася, што гэта юныя фанаты папулярнай камп'ютарнай гульні (назыву сіядома апушкаю) дзялжуцца ў намётах, каб трываць чаргу і першымі стаць уладальнікамі новай вэрсіі, як толькі яна паступіць у продаж...

Жоўта-сіняя сціта

Шведзкая акадэмія наук зблізку выглядае на надта імпазантна і нават, мож-

Карова ў скафандры — адзін з самых дзеўчын манументаў гораду.

на сказаць, съціла. Побач з ёй — ка- вярня з лібертарыянскім съціжком (ко- леру вясёлкі) над увакходам. Гэта зна- чыць, сюды могуць заходзіць геі і лесь- біянкі. Крыху далей стаіць каліровая будка, падараваная некалі ў XVIII ста- годзідзі каралём Прусіі каралю Швэціі. Гэта месцо было будка для варташа. Але мясцовы жыхары начали вы- карыстоўваць яе ў якасці прыбіральні. Для гэтых мэтаў яна служыцца і ў нашыя дні.

У дворыку побач з акадэміяй — яшчэ адна «малая архітэктурная форма»: Гэта скульптура, якую празвалі «Лысым чалавечкам», карыстаеца папулярнасцю, бо ёсьць павер'е — калі дакрануңша да ягонай галавы і загадае жаданье, яно авабязькова спрадаўцца. Рассейскія турысты, як звычайна, дадумаліся кідаць да чалавечка манэты...

Усё гэта стварае нейкую несус'ёзную атмасферу ў ваколіцах Акадэміі науку. Але ж німа, байдз, установы — дакладней, раשэнья чальцоў якой з такім хва- ляванынем чакаюць тысячы, дзе што там тысячи, часам і мільёны людзей ва ўсім

съвешце. Прынамсі, раз на год — перад тым, як прысуджаюцца чарговыя нобэ- леўскія прэміі.

У філірманічным тэатры, дзе іх уру- чае ляўрэтам кароль Швэціі, патрапі- ла слухаць сымфанічную музыку ў вы- кананыні каралеўскага сымфанічнага ар- кестру. Сам будынак, а таксама інтэр'ер выглядаюць съціла і строга. Стыль ма- дэрну ў Швэціі адрозніваўся ад мадэр- ну ў іншых эўрапейскіх краінах куды большай стрыманасцю. Характар на- рдычны, так бы мовіць. Але гэта азна- чае, насамрэч, прысутнасць і высокай долі рамантызму.

Не гуртом «Абба» адзінам ганарацца Швэція. Жыве ў ёй такі кампазытар — Андэрс Нільсан, піша класычную музы- ку для сымфанічнага аркестру. І карыс- таеца віялікай папулярнасцю. Не скажаць, каб залі тэатр, дзе адбываўся прэм'ера новай сцітоі кампазытара, была перапоўненая. Яна была запоўне- ная на трох чвэрці. Але ж авації, якімі віталі і Андэрса Нільсана, і дырыжора, і аркестар, былі спраўдныя. Было шмат букетаў, і ўсе — выключна з жоўтых і

Гістрыя Сары Леандэр — дагэтуль тэма спрэчак.

сініх кветак, пад колер нацыянальнага сцяга.

Сцітоі «Сара Леандэр» прысьвеченая швэдзкай акторцы ѹ сцяпачы, вельмі папулярнай у 20—30-я мінулага ста- годзідзя. Дагэтуль яе асобу неадназначна на ўспрымаюць сучаснікі. Сара Леандэр некаторы час жыла і выступала ў кабарэ ў Рызе (на пачатку 1920-х), а по- том у Нямеччыне. У 1930-я яна здымалася ў фільмах Бэрлінскай кінастудыі, якой апекаваўся Гёблэль. Таксама некаторыя песьенні ѹ выкананыні Леандэр вы- карыстоўваліся нацысцкай пропагандай. Пры канцы вайны, калі саюзнікі раз- бомбілі ёе вілу ў прымесці Бэрліну, Сара вірнулася ў Швэцію разам з двума дзесяцьмі ад мужа, з якім яна разъвя- лася. Швэды, многія з якіх падчас вайны адкрыта сымпатызавалі Гітлеру, на той момант перамяnilі меркаванні. Яны начали ганіць «нацысцкую паслу- гачку». Да канца жыцця і пасля смерці (акторка памёрла ў 1981-м годзе) швэдзкае грамадства не аднойчы вярталася да дыскусіі — кім лічыцца Сару Леандэр: калібартанткай ці проста акторкай, якая не разъбіралася ў паліты- цы?

Мяркуючы па цудоўнай сціце Нільсана, яна была, найперш, надзвычай пры-

гожай жанчынай.

Відавочцы альбо съведкі?

Дзіўным чынам гэтую сціту давялося пачуць наступным днём пасля навед- вання самага незвычайнага музея, які дагэтуль даводзілася наведваць мне і майм калегам — музею жывой гісторыі. («Форум жывой гісторыі»). І саме дзіўна паліяга на тым, што гісторыя Сары Леандэр магла б стаць часткаю яго экспазыцыі альбо предметам дыскусіі на форуме www.levandehistoria.se.

Праект узлык пад эгідай швэдзкага ўраду некалькі гадоў таму. У краіне тады было праведзенае апытацьне на тэму: што школьнікі ведаюць пра Гала- кост? Выявілася, што 70% ніколі не чулі пра яго. А траціна выказала сумнёў у існаванні канцлагераў. Між тым, у Швэціі нашыя дзён звязліся злачын- ствы на тле ідэалёгіі — забойствы імігрантаў, гомасексуалістаў, прадстаў- никоў іншых мяшчаніні. Швэція займае першое месца ў съвеце ў экспарце запі- саў фашысцкай музыкі (ад гітлераўскіх маршаў да сучасных твораў).

Таму ў арганізатарапу праекту звязліся жаданіе на проста даследаваць на- даўніе мінулае, у тым ліку звязаное з супярэчлівой ролій Швэціі ў другой сусветнай вайне, а зрабіць яго прадметам жывой дыскусіі ў грамадстве. Мала хто ведае, напрыклад, што менавіта Швэція стварыла першы ў съвеце інстытут расавай ідэалёгіі ў 1922-м, што улучна да 1953-га тут ужывалася прыму- совая сцрылізацыя, у тым ліку, з расавых меркаванняў.

Першай працы «Форуму жывой гісторыі» стала кніга «Гала-кост на Эўропе. 1933—1945». Другая кніга, якую вый- шла зусім нідаўна, прысьвеченая камуні- стычным рэпрэсіям у СССР, Кітая і Кам- пучы ў перыяд з 1917-га па 1989-ы. Але найбольшасць ўражання пакідае сам музэй, заснаваны на жывым кантакце з гледачамі. Ён зусім съцілы паводле па- меры, але справа тут ня юлькоўшыці эк- спанатаў, якіх таксама мінімум. Як скажаў адзін з арганізатарапу праекту, «сучаснасць без гісторыі мэртвая».

Вось частка экспазыцыі, якую ствара- лінікі назвалі: «Відавочцы альбо съведкі?» Перад намі макет нацысцкага лагеру съмерці ў Маўтгаўзене. Побач стенд з вілкім, у натуральную велічыню, здымкам людзей з фотаапаратам — відавочча, турыстаў. У фатастэндзе вы- разаная ніша, у якую можа стаць кожны з наведнікаў. Такі атракцыён ёсьць у любым месцы адпачынку. А над маке- там канцлагера — цытата з ліста пажы- лой немкі тагачасным уладам Райху. У сваім лісце, напісаным у вельмі асыци- рожных выразах, кабета скардзіца на то, што, паколькі яна жыве побач зь месцам зняволення ў Маўтгаўзене, да яе вушчча часта даносяцца крыкі людзей, якіх расстрэльваюць. Часам, піша яна, гэтых людзей не забіваюць з першага разу, тады іх дабіваюць, і яны паміраюць на пакутах. У лісце німа јўхных ац- ник дзеяньні ўзесаўшы, якія расстрэль- ваваць. І таму незразумела — ці жанчына скардзіца на то, што крыкі ахвяраў не даюць ей спаць, ці яна спрабуе ў такой форме заступіцца за пакутнікаў.

Арганізаторы праекту ва ўсіх выпад- ках імкнуща, каб гледачы (а гэта, у пер- шую чаргу, школьнікі) задумваліся і над ролій «нэутральных съведкаў», якія ня ўдзельнічалі ў злачынствах, але не спра- бавалі іх спыніць. Колькі такіх нэут- ральных съведкаў жыве вакол нас? Хіба самі мы не належым да іх? Але ў кож- ным выпадку, хочам мы таго або не, на- шыя дзеяньні будуть ацэніваць нашыя нашчадкі.

Швэды гэта зразумелі раней за іншых.

Стакгольм—Менск
Фота аўтара

Бар KGB з будзёнаўкамі і балалайкамі — для аматараў савецкага трэшу.

СІМЕН ТЕЧАКО

Паміж верай і фактам

У Польшчы найлепш прадаюца не дэтэктывы, а мэмуары, інтэлектуальна літаратура і Капусцінскі. Рэйтынг польскіх бэстсэлеру за 2007 год.

Мінулы год быў для польскага рынку кнігі цікавы. Выразна бачна, што на ім павольна паўстае адносна вялікая група спажыўкоў, якія добра ведаюць сваё эмзайны і інтэлектуальны чытація патрэбі і здольныя іх адпаведна реалізаваць, часам наўрат насуперак прапановам крэтыкай. Што ж, выбар чыта — права свабоднага грамадзяніна, і ягоны выбор трэба паважаць.

Абсалютным лідэрам прадаўжаў у Польшчы была вельмі польская кніга — успаміны кардынала Станіслава Дзівіша «Съведчанье». Два дзесяцігодзінны Дзівіш быў асабістым скратаром папы Яна Паўла II.

За год прадаўло 850 тыс. асобнікаў яе. Для палякаў Ян Павал II застасаў самым вялікім суйчынікам.

Увогуле, каталіцкі чытаг заслаца ў Польшчы самым масавым. Вельмі цёпла на польскім рынке была прынятая кніга Бэнэдикта XVI «Ісус з Назарэту». У першым паўгодзізі яна трапіла да 110 тыс. спажыўкоў, а за ўесь 2007 г. — ажно да 150 тыс.

Пра цікавасць польскай аўдыторыі да рэлігійных рэфлексій съведцыць вялікая защиціла насьць кнігай брытанскага бібліага-эвалюцыяніста Рычарда Даўкінса — «Бог як аблюд» (42 500 асобнікаў). У сваій кнізе наўкоўка папулярна дадавіць, што сусьвет амаль напэўна ня мае творцы і што рэлігійная вера зьяўляецца аблюднай — трывалай памылкай. Кніга перакладзена

на 31 мову, але яе посыпех у Польшчы добра съведчыць пра інтэлектуальны ўзровень польскага чытача.

Съмерць Рышарда Капусцінскага стала неверагоднай стратай для многіх чытачоў. Капусцінскі, дарчы, — наш замялак, які нарадзіўся ў Пінску, і толькі ў часе вайны выехаў у сталіцу Польшчы, дзе зদабыў славу як рэпартажыст і публіцыст. Легенда рэпартажу («Падарожжы з Геродотам») і дакументальнай прозы («Імпіратар»), ён не паспей атрымаваць Нобеліўскую прэмію, на якую яго праагнілы час вылучалі. Але засталіся кнігі: за 2007 г. іх было прададзена больш за 370 тыс. Чытачы найбольш зацікавіліся запісамі размовай з пісьменнікам — «Капусцінскі: не спасцігну съвету...» (85 000 асобнікаў). У гэтых размовах аўтар «Імпіратру», якую неўзабаве мае выдаць па-беларуску «Кнігарня «Наша Ніва», выказаў большасць уласных неўясёльных рэфлексій на тэму стану чалавечества.

Самы значнай тэндэнцыяй польскага кніжнага рынку лягала быў рост цікавасці да літаратуры факту. На першы погляд, гэта неідзічна і беспадставны практык. Аднак менавіта гэтую літаратуру аўбраюць інтэлектуальна неспакойныя людзі, якія знаходзяцца ў пошуку, якія шукаюць пэўную у існаванні.

Некаторых з іх цікавіць сіла веры (кардынал Дзівіш, Бэнэдикт XVI), іншых — разумовая аргументанцыя Капусцінскага й Даўкінса. Ёсьць і тыя, хто ў гісторыі й традыцыях шукаюць спакой і адпачынак, чытаючы ангельскага гісторыка Нормана Дайвіса ці польскага аматара гісторыі, журналіста й пісьменніка Паўла Ясеніцу.

Іншая група найбольш любіць

Рэйтынг бэстсэлеру 2007 г. у Польшчы

Польская літаратура

- Хмялеўская Ягана. «Запальничка». 63 000
- Лысяк Вальдемар. «Найгоршы». 56 770
- Каліцінска Маргарыта. «Дом над затокай». 52 029
- Каліцінска Маргарыта. «Вартаны над затокай». 50 349
- Гроткоўская Манула. «Кабета й мужчыны». 49 951
- Краеўскі Марэк. «Мор ва ўроцлаве». 44 419
- Салкоўскі Андрэй. «Лих рэпрета». 44 230
- Шваг Моніка. «Клуб мала ўжываных паненак». 43 000
- Мысыльскі Веслаў. «Трактат пра луцшэйшы фасолі». 37 748
- Капусцінскі Рышард. «Імпіратар». 36 923
- Такарчук Вольга. «Bieguni». 33 770
- Капусцінскі Рышард. «Цень

сонца». 32 067

...

Капусцінскі Рышард. «Імпіратар». 27 391

Капусцінскі Рышард. «Lapidarium VI». 22 546

Шымборска Вісла. «Шчас্লівае казанне ѹ іншыя вершы». 20 000

Пільскі Ежы. «Цягнік у вечнае жыццё». 19 297

Хюле Павал. «Апошняя вячэра». 15 380

5. «Гутаркі з Капусцінскім: не спасцігну съвету». 84 445

6. Лысяк Вальдемар. «Талеран. Дарога Мэфістофеля». 74 250

...

Казльё Паўла. «Жыццё. Дункі ѹ рагананні». 63 726

Даўкінс Рычард. «Бог як аблюд». 42 500

Ліцвіненка Аляксандар, Фельштынскі Юры. «Выбухі ѹ Pacei». 41 975

Ліс Томаш. «PiS-нэйлэнд». 41 884

Дэйвіс Норман. «Эўропа — паміж Усходам і Захадам». 41 354

Ксёндз Ян Твардоўскі. «Аўтабіографія. Т 1/2». 37 570

Капусцінскі Рышард. «Ірваны бег гісторы. Запіскі пра ХХ і XXI стагодзьдзі». 35 264

Ясеніца Павал. «Польшча Пястаў». 32 703

Вісьнеўскі Януш Л. «Ці патрабныя съвету мужчыны?». 30 580

Літаратура факту

- Кардынал Станіслаў Дзівіш. «Съведчанье». 850 000
- Бэнэдикт XVI. «Ісус з Назарэту. Частва I». 150 000
- Ксёндз Тадэвуш Ісаковіч-Залескі. «Касцёл і Служба бяспекі ПНР на прыкладзе Кракаўскай архідыяцэзіі». 148 172
- «Уладыслай Барташэўскі. Хто Вы? Гутарка». 87 444

бясконцяя спрэчкі пра лёс краіны. Ім падабаюцца палітычна апавесць «Найгоршы» (прададзена 57 000 асобнікаў) польскага публіцыста й гісторыка Вальдемара Лысяка, крэтыка ўплыўовых людзей ПНР і Рэчы Паспалі-

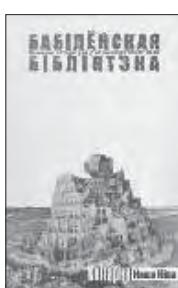
тай, а таксама «PiS-нэйлэнд» (42 000 асобнікаў) вядомага тэлевежурналіста Томаша Ліса, які, на думку Лысяка, зъяўляецца «жывым сымбалем дэгэнэрэцыі журналісткай прафесіі».

Вось рэйтынг найлепших праца-

ваных у Польшчы кніг 2007 г. — вялізныя наклады! Палякаў застасаў чытаючай націяй. Які канраст сучаснай Беларусьцю!

Паводле
Rzecznopolska
rp.pl

Зъбяры «Кнігарню «Наша Ніва»

Бабіленская бібліятэка: Замежная літаратура ў перакладах «Нашай Ніве».

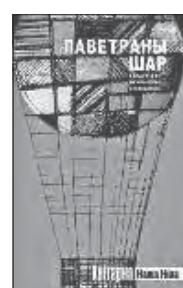
Алесь Курдыцкі. Суд на Калады. Зборнік публіцыстыкі.

Наталка Бабіна. Крыви не павідна быць відана

Наталка Бабіна. Рыбін горад. Раман

Паветраны шар: беларускае мужчынскае апавяданне

Жанчыны выходзяць з-пад кантролю: Беларускае жаночае апавяданне

Паміж крыміналам і фантастыкай

Рэйтынг расейскіх бэстсэлероў 2007 году.

Расея ў 2007 годзе рыхтавалася да змены прыздынта. Безумоўна, чытачы не малі не палітызавацца ў гэты пэрыяд. У маскоўскіх кнігарнях ніводная паліца бестсэлероў не абыходзілася без твораў «Duxless» і «Media Sapiens». Сяргей Мінаев, а таксама без «Гастарбайтэра» Эдуарда Багірава. На рагіму гэтых раманаў былі затрачаны немалыя гроні.

«Media Sapiens» выйшаў у 2007 г. і набываў папулярнасць на хвалі цікаўнасці да папярдніх кніг Мінаева: яго «Duxless» трапіў у рэйтынг 2006 г. адразу пасля зъяўленія ў продажы быў пачаткам спрашоўніцтва пісьменніка-пачатковіча з крамлёўскімі роклямістамі. У 2007 г. першы радок заняў больш падтэзываны «Media Sapiens. Апoвесыць пра трэці тэрмін».

Нагледзічы на тое, што Сяргей Мінаеў атрымаў літаратурную антыпремію «Лоўны абзар», гэта толькі падагрэла чытальную цікаўнасць да яго кніг. Працяг «Media Sapiens-2. Дзённык інфармацыйнага тэрарыста» таксама трапіў у сусідства. Сукупнасць продажаў гэтых дзіцячых кніг дазволіла спадару Мінаеву стаць самым прадаваным пісьменнікам у Расеі ў 2007 годзе.

Кніга Багірава — зьява з таго ж праграмы. З разылкам на гарантаваныя поспехі яна выйшла адразу стотысячным накладам. У ей таксама не абылося без палітыкі — прысутнічаючыя нават антысмікцікі закіды. У рэйтынгу — на 20-м месцы.

На гэтым фоне своеасаблівай пропагандаги двум аўтарам зъяўляецца Віктар Гялевін і сваяк «Empire V». У змрочных раман-памфлеце кіраўніцтва Расеі выяўляеца ў вобразе вампіраў, якія слікуюцца на столькі крывей, колікі сувязярным «бабосам». Кніга выйшла ў 2006 г., але дагэтуль прысутнічае ў рэйтынгу на 19-й пазыцыі. Тым не менш, папулярнасць палітычных намёкаў у літаратуре выглядае даволі сумненай.

Пачынаючы з другой пазыцыі, мы бачым традыцыйную папулярную

для рэгіёну літаратуру.

Тут разымысыцца «Нэфрытавыя пасеркі» знакамітага пісьменніка Барыса Акуніна (Рыгора Шалтавіча Чхартышвілі), вядомага сэрыяյ пра прыгоды Эрасты Фандорына. А восьмую заняла аднонасна нядзяўняя кніга аўтара «Сымэрца на брудэрштафте», напісаная ў новым жанры Акуніна «раман-кіно». Нельга не заўважыць і прысутнасць ў рэйтынгу гістарычнага дэтэктыву «Дзяявіны Спас» Анатоля Брусніні.

Апошнюю кнігу мог напісаць сам Барыс Акунін. Як піша Анатоль Брусніні, «маё спрэднае прызвышча гучыць крыва інакш. Выдавецтва напрасла мяне трошкі яго зъяніць».

Пры гэтым «А. О. Бруснін» — анаграма «Борис Акунін». Снадар Акунін адмаўляе, што мае нейкае дачыненне да твора, але некаторыя літаратурныя прыёмы і мова кнігі наводзяць на іншую думку. У tym разе калі спрэднае аўтарства належыць спадару Акуніну, то паводле сукупнасці продажу трох кніг яго можна лічыць самым прадаваным пісьменнікам у Расеі, наступаючы разрэкламаванага Сяргея Мінаева.

Навуковая фантастыка карысталася ў рэгіёне шырокім попытам яшчэ ў сявецкі час. А вось папулярнасць казачнае фантастыкі — адметнасць новай эпохі. Паўла Кашэль, адзіны замежнік у рэйтынгу, займае высокасць трохі месца.

Трапіла ў рэйтынг і фэнтэзі расейскага аўтара Ніка Перумава. У дзесяткы — «Чыстవіку» некалі культивавага Сяргея Лук'яненкі і кніга прадастойніка новасе генерацыі фантастікі Зымітра Глухоўскага. Між іншага, ягоная «Мэтро 2033» мае нешта агульнае з паміненым «Duxless», а менавіта: абодва творы прыпадаюць ў сваім стварэнні праз інтэрнэт. Снадар Глухоўскі выкладаў раман па разыдзелах на ўласным сайце, а спадар Мінаеў аўяднай розныя спаселектронныя публікацыі адным сюжэтам. Такім чынам, паўтас літаратура інтэрнэт-карыстальнікаў.

Аднак гледачоў тэлебачання ў краіне ўсе је болей. Згодна са статы-

Сяргей Мінаеў.

Рэйтынг бэстсэлероў 2007 г.
у Расеі

Место	Автор	Название	Процент	
1.	Мінаеў Сяргей.	«Media Sapiens. Апoвесыць пра трэці тэрмін».	8,98%	
2.	Барыс Акунін.	«Нэфрытавыя пасеркі».	7,27%	
3.	Кашэль Паўла.	«Вядзьмарка з Портабэла».	6,17%	
4.	Мінаеў Сяргей.	«Media Sapiens-2. Дзённык інфармацыйнага тэрарыста».	4,87%	
5.	Аляксандра Марыніна.	«Усё на такі».	4,75%	
6.	Глухоўскі Дэмітры.	«Мэтро 2033».	4,65%	
7.	Лук'яненка Сяргей.	«Чыствік».	4,34%	
8.	Барыс Акунін.	«Сымэрць на брудэрштафте».	3,92%	
9.	Астахаў Павал.	«Рэйдэр».	3,73%	
10.	Усыціна Тацяна.	«Ад першага	2,30%	
		да апошняга слова».	3,38%.	
		11. Аксёнаў Васіль.	«Рэдкія землі».	3,35%.
		12. Усыціна Тацяна.	«Калодзеж забытых жаданняў».	3,34%.
		13. Анатоль Брусніні.	«Дзяявіны Спас».	3,19%.
		14. Вайнавіч Уладзімір.	«Жыцьцё й незвычайнай прыгоды жаўнера Івана Чонкіна».	3,09%.
		15. Робскі Аксана.	«Вустрыцы пад даражком».	3,07%.
		16. Санаеў Павал.	«Пахавайце мяне за плінтусам».	2,83%.
		17. Перумав Нік.	«Сем Звязроў Райлега».	2,69%.
		18. Палін Дашкова.	«Крыніца шчасця».	2,67%.
		19. Віктар Гялевін.	«Empire V».	2,54%.
		20. Эдуард Багірав.	«Гастарбайтэр».	2,30%.

стыйкай, у мінулым годзе прагляд тэлевізійных праграм быў асноўным спосабам бавіць волны час для расейцаў. Невядома, із звязанія гэта з засыльнем крыміналу ў тэлэ-тэары, із самай расейскай рачнай сінкрэнізацыі, але дзяктыўныя і тырлеры карысташоцца трывалай папулярынасцю.

У Маскоўскім Доме кнігі самымі прадаванымі пісьменніцамі былі Тасціна Усыціна і Аляксандра Марыніна — аўтаркі дэтэктываў. Узогуле, літаратура, напісаная жанчынамі, — жаночая альбо не — зъяўляецца із на самай прыбытковай нішай на выдавецкім рынку. А яе асноўнымі спліківальнікамі таксама зъяўляюцца жанчыны. Гэта ж раманы Робскі, Дашкавай і Усыцінай саступаюць жорсткаму хорару лідара гэтага «жаночага» рынку Дар'і Даніловай, якая, паводле дадзеных ВІЦЮМ, другі год заняла зъяўляючыся самай папулярнай аўтаркай у Расеі.

Калі вярнуцца яшчэ раз да крымінальнай літаратуры, цікава, што вялікая яе частка напісаная паводле рэальных фактагаў. Узяць той жа «Рэйдэр» — раман адваката Паўла Астахава пра «кыслыя рэзінныя бізнес», якія знаходзіцца на дзіўным месцы. У 2007 г. ГУУС Масквы пачаў праверку ў связі з тым, што ў рамане ўтрымліваліся «непраўдивыя звязкі, якія зневажаюць... рэпутацыю ўсёй праваахоўнай сістэмы РФ». У рамане, пад змененымі імянамі, фігуравалі рэальныя асобы.

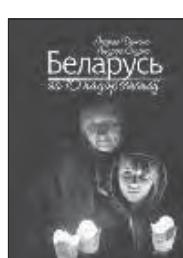
У гэтай кругверасі папулярнай фантастыкі, рамантыкі, крыміналу і палітыкі асобнае месца займае жайнер Іван Чонкін, герой сымешнай дысыдэнцкай сатыры савецкага часу. Трылеўгі пра прыгоды Чонкіна на была задуманая напрэканцы 1950-х, а вось апошняя кніга выйшла толькі ў 2007 г., заняўшы ў рэйтингу на 19-й пазыцыі. Патрыятычнага выхаванання аўтар не пранунце — хутчэй вучыць быць чалавекам. Зъяўленіне ў рэйтингу «старой гвардыі» — бадай, выпадкаўская, але яна можа съведчыць пра тое, што чытальцы аддаюць перавагу новай, не заўсёды якаснай літаратуры таму, што менавіта яе пранануць ім выдаўцы.

Паводле gazeta.ru

Шукайце ў кнігарнях і ў незалежных распавесюдніках

Ева Вежнавец. Шлях дробнай сволачы.

Андрэй Дінко, Андрэй Скурко. Беларусь за 10 падарожжа.

Павал Севярынец. Лісты з лесу.

Артур Клінаў. Малая падарожная кнішка па Горадзе Сонца

Валянцін Тарас. На высьпе ўспамінаў.

Васіль Быкаў. Пахаджане. Прылавесць.

Выходныімі ў Горадні праішоў Фестываль нацыянальных культур. У ім узялі ўдзел прадстаўнікі 25 національнасцяў. Сёлета да фестывальнага руху далучыліся беларускія баўгары, індусы, кабардзіны, балкары. На фота: аээрбайджанцы.

У Будславе перад фасадам

Галоўны алтар у часе Будслаўскага фэсту сёлета паўстане на ў боку былога аэрадрому, як у мінулы гады, а перад галоўным уваходам у храм.

Мяркуеца, што пілітрымам будзе зручней стаяць на Краснай плошчы. Сквер на ёй быў акурат упрадаваны. На ўшанаванье абраца Маці Божай Будслаўскай у мястэчку Будслаў, што на рачце Сэрвач, у Мядзельскім раёне, штогод 1 і 2 ліпеня зъбираюцца дзясяткі тысяч паломнікаў з усіх Беларусі.

У Рагачове грузавік збіў жанчыну зь дзіцем

Трагедыя здарылася 11 чэрвеня. Кіроўца «МАЗу» не саступіў дарогу жанчыне, якая пераходзіла па нерэгулятивным пераходзе і везла перад сабою каляску зь сямімесчым дзіцём. Малое загінула на месцы, маці шпіталізаваная з сур'езнімі траўмамі. Кіроўца «МАЗу» мае 30-гадовы стаж працы. Ціпер ён затрыманы, вядзецца разбор.

У Драздах няможна купацца

А ўсяго ў Беларусі забаронена купанье ў 12-ці вадаёмах. Прычынай

зъўляеща наяўнасць лактозастаноўчай кішечнай падачкі ў вадзе. Таксама зъўляючыца часткай экспазіцыі музею.

Акрамя мэмарыяльнага

дому, на тэрыторыі запаведніка знаходзяцца помнік Купалу работы

Заіра Азгура, камяні-валуны з выбітымі на іх купалаўскімі радкамі, 20-гадовыя дубы, старыя ліпі і вербы, сажалка, крынічка і с্বіран.

У сёвірне адбываеца выстава флярыстыкі віцебскага клубу «Анютка» і работай народных майстроў

паводле матыву твораў Купала. Выстава прымеркаваная да 60-годзідзя філіялу.

Касцёл у Магілёўскім

Задніпроўі становіцца другой

каталіцкай сівітнінай у

горадзе. Сівіты Антоні

стай апекуном Магілёва

пры канцы XVI ст. Яго

цудатворны абра

принеслы ў Магілёў

францішканцы. Абра

зынік у часы вайны.

У Вязынцы — выставка сівірне

60-годзідзе філіялу

Літаратурнага музею Янкі

Купалы на радзіме пазта

плянуюцца адзначыць на

Купалы разам з Днём

нарадкэнныя клясыка.

Вязынка ўключаная ў

міжнародны маршрут

турызму ЮНЕСКА. У

фондах запаведніку больш

з іх з крыкам

«Будзем жыць!» кінуўся

ёні. Шчасце, што

патрапіў на біроуз. На

зямлі апінуўся з пабітым

бокам і параненай галавой.

Да прыезду «хуткай» быў

у прыгоніасці, а потым...

заснӯ пад уздзеяньнем

алькалоіду. Пасля

тлумачыў свой учынак

тым, што «захадлеся

палётак».

У Менску хлопец скочыў з дзвінітага паверху і выжыў

Пасля выпускнога сабры, выпішы, палезлі на дах дзвінітавіховіка. Там дабавілі яшчэ. Рантам

адзін з іх з крыкам «Будзем жыць!» кінуўся ўні. Шчасце, што патрапіў на біроуз. На зямлі апінуўся з пабітым бокам і параненай галавой. Да прыезду «хуткай» быў у прыгоніасці, а потым...

заснӯ пад уздзеяньнем алькалоіду. Пасля

тлумачыў свой учынак

тым, што «захадлеся

палётак».

Пад Берасцем мак заходзяць гектары

«Нічныя» пасевы маку,

што змаймалі паўтара

гектара, былі знайдзеныя

і звышчыны супрацоўнікамі міліцыі на

полі блізу вёскі Клейнікі.

Гэта ўжо другое

вызүленне пасеву маку

на тэрыторыі рабуну за

апошнія дні. 9 чэрвеня

гектар маку знайшлі калія

вёску Тамашоўку.

У Аргентыні адкрылі Чэ Гевару

Помнік Эрнэсту Чэ Гевару

адкрыты ў горадзе Ягона

80-годзідзя ў аргентынскім горадзе Расарыё, дзе ён нарадзіўся. На сівірніне чатырохмэтровага манументу пайшло тро

тоны бронзы. У горад Чэ

таксама перайменаваная

адна з цэнтральных

плошчаў Расарыё.

Гульні праваслаўных патрыёт

На базе Смаргонскага памежнага атраду

праходзіць вайскова-

патрыётычны спартовы

злыт праваслаўнай

моладзі, прысьвечаны 90-

годзідзю памежных

войскі Беларусі і 400-

годзідзю Канстанціна

Астроскага. У злыце

бяруць удзел 11 каманд ад

усіх япархій Беларусі,

сівітары, адказныя за

ўзаесмдзяйненне з

узброенымі сіламі

епархіяльных управ БПЦ,

і вайскоўцы.

Удзельнікі наведваюць

страўной падрыхтоўцы, знаёміць моладзь з асабівасцямі аховы мяжы і гісторыкі органаў памежнай службы. Завершыцца злыт 22 чэрвня.

Мірны вылецей у чацвёртую сотню

У агульным рэйтынгу Асацыяцыі тэнісіст-прафесіяналу Максім Мірны адкласіў на 301 радок. Яму ў сініну дыхае Уладзімер Баўчук, які займае 380 радок.

Уладзімер Гінацік — 503-ці, Андрэй Кааратчэн — 787-ы, у першай тысічы

таксама — Сяргей Бетаў і Павал Катляров, у іх

аплаведна 880-е і 883-е

месцы. Лідзіруе

швайцар Роджэр Фэдрэр.

Мірны падае і ў рэйтынгу найлепшых парных тэністу. Ён цяпер займае 28-ы радок. Лідзірующи па-ранейшаму браты Боб і Майк Брайанс.

Што тычыць жаночых рэйтингаў, то Віктоля Азаранка захавала 16-ю пазыцыю ў рэйтынгу індывідуалнага разраду. Вольга Гавардова і

Наастасія Якімава

таксама засталіся на сваіх

месцах: 36-е і 131-е. А

лідэрства захапілі дзіве

сербскія тэнісісткі: Ана

Іванавіч і Алена Янкавіч.

Паволь інф.,
БелАПАН, радиё
«Свабода», tut.by,
«Літаратура і
мастацтва», novonews.lv

ЧЭМПІЯНАТ ПЛЯСТЫЛЯНДЫІ ПА ФУТБОЛЕ

Жыхары Краіны Плястыляндыі вырашылі зладзіць чэмпіянат па футболе.

Паглядзі на карцінку і скажы, хто што наблытаў.

Капітан Танака®

ПЛЕНЭР

Легенда зь пяску

«Легенда зь пяску» трывале! Гэтым летам яна будзе з глины. Пленэр пройдзе ў Менску. Ад стансіі мэтро «Каменна Гора» дабрацца да вул. Матусевіча. Там, насупраце ўніверсаму «Кунціаўшчына», за mostам стаіць гары, парослая асінавым гаем. На ёй неузбаве будзе ўзвядзены касцёл Святога Яна Эвангеліста. Дык ж пацнем бу-дауніцца касцёла пад гарой скульптурай «Маліта» святога

Яна Эвангеліста! Калі адбудзеца акцыя? Ды на дні святога Яна Хрысціцеля, гэта значыць, на Купалу. У суботу рана 21 чэрвяна пачынаем таптаць гіну з водкою. Пад вечар, кто захоча — падэза на Купалу. А у нядзельню далепім. Прыходзіце з фота — і відзакамерамі, ведрані, гумовымі ботамі, у жоўтай волратцы, але самае голоўнае — взыміце з сабой родную мову. Кантакты: (029) 955-92-04 (Ганік), 312-54-71 (Вала).

ВЫСТАВЫ

Наўная алімпіада

З 20 да 30 чэрвня ў арт-галерэі «Падземка» (пр. Незалежнасці, 43) працуе выстаўба беларускай мастакі Ані Коўшар, якая пропанавала сваю вэрсію алімпіяды без слаборніцтваў, перамог і паразаў.

Нямеччыны Generation To Go. Удзельнікі выставы пропануюць рінцу на съvet вачыма пакалення, на долю якога прыпадае спад Савецкага Саюзу альбо аб'яднання Нямеччыны. Уваход вольны

Швадзкі фотавыставы

Да 29 чэрвня ў галерэі «Съвет фота» (вул. Прытыцкага, 10) працуе выстаўба знакамітага швадзака фатографа Енца Ластхейна «Белое мора — чорная Мора», а ў Музеі сучаснага мастацтва (пр. Незалежнасці, 46) з 14 чэрвяна да 5 ліпеня працуе выстаўба «Балянічны паміж Сталоў-ман і Менскам».

Юбілейная выставы
У менскім Палацы мастацтваў (Казлова, 3) да 20 чэрвяна працуе выстава «Родныя прасторы» беларускага графіка Мікалай Арасланава, прымеркаваная да 60-годзідзя аўтара. Таксама да 29 чэрвня працуе выстава Піетра Прокарата «Маякоўская, 154».

КАНЦЭРТЫ

ZigZag у «Добрых мыслях»

22 чэрвня а 19-й гадзіне ў кавярні «Добрыя мыслі» (вул. Магілёўская, 12) — вялікі канцэрт і прэзентацыя кліпу «ZigZag». Адмысловы госьць — Volk. Квиткі: 10 000 — 35 000 — 75 000. Т.: (029) 640-61-06, (029) 340-51-06

R'n'B на «Дынама»

27 чэрвня на менскім стадыёне «Дынама» — фэстываль «R'n'B — Красны ўдары». Возымнучь удел Mattafix (Ангельшчына), R'n'B-лэдзі Б'янка, Дэльфін (Расея) і «Бумбокс» (Украіна).

Global Gathering

3 ліпеня — фэстываль

электроннай музыкі GLOBAL GATHERING на аэрадроме «Баравая». Чакаючы выступы ды-джэй з Швэцыі, Вялікай Брытаніі, Нямеччыны, Расеі. Пачатак а 18-й. Сайт фэсту: global-gathering.com. Квіткі: 35 000 — 75 000. Т.: (029) 640-61-06, (029) 340-51-06

Джаз: Байба Скурстэнэ

25 чэрвня а 19-й у DK Prafsaasauzby «Джаз-клуб Яўгена Лядзімірава» пры падтрэпы пасольства Ітагоўскай Рэспублікі праdstаўляе першую лэздзі бальтыйскага джазу Байба Скурстэнэ. Т.: 293-77-77, (029) 616-30-60, (029) 755-10-50.

«4x4»

Ціавосткі кінафармату «4x4»

Найбольш вартай увагі падзеца карціна Кената Браны «Съследчы» (Sleuth).

Аўтар дзяткіўных раману запраша ў госьці палюбоніка свайгожкі. Калі малады госьць з'яўляеца, гаспадар пропануе иму рызыкойную гульню...

Фільм Кената Браны — паўтор карціны 1972 г. «Гульня ўсьляпую». У колішнім стужцы сыгралі Лоурэнс Аліўе і Майл Кейн. Цяпер Майл Кейн таксама ўдзельнічае ў пракце, але гэты разам у ролі старога пісемніка. Ягоны партнёр — Джуд Лоў. Рэжысёрскі талент Браны ёй годны акторскі дуэт

абязыаюць добрае відовішча.

Другая прынада кінафармату — карціна Кім Кі Дука «Уз'ядзіх» (Boom).

Хатняя гаспадыня, якой

здраджае муж, заводзіць ра-

ман з вязьнем—суйціднікам...

Кім Кі Дук — сучасны ка-

рэйскі кінаклясык, але на

кожны яго фільм можна

лічыць шэдэўрам; да таго ж

азіяцкі кінаэстэтыка дапус-

кае жорсткасць і шок.

З вялікаю долій пэўнасці

можна сказаць, што гэты шок

будзе ў стужцы Шыны Цука-

моты «Кашмарны дэтэк-

тыў» (Akumy Tantek).

Фільм абыгryвае папулярную

тэму злавесных тэлефонных

ІМПРЕЗЫ

Свята пазіў

21 чэрвня менскі парк Dreamland (вул. Арлоўская, 80) з 14-й да 18-й ладзінь «Свята пазіў» з удзелам пээтат: Анатоля Вярцінскага, Васіля Жуковіча, Сяргея Законінікава, Міхася Скоблы, Галіны Дубенецкай, Алеся Пашкевіча, Аксана Спрынчан, Сержука Сыса, Вікі Трэнз, Эльніера Вішнева, Ариція Кавалеўскага, Валерый Куставай. З удзелам бардаў: Сержука Мінскевіча, Юрыя Несцірэнкі, Яраша Малішускага, Паўла Кузіча. Квіткі: 1000 — 2500 руб. длінасцю 1 м 100 для падлёткай да 1,4 метра, дзе-цим да 1 м — волны ўхадоў.

Купалаўскі тэатар

20 (пт) — «Дзіўная місіс Сэвідж»
21 (сб), 22 (нда), 25 (ср), 4 (пт), 5 (сб) — «Чорная панна Нясыжжу»
23 (пн) — «Таполевая завея»
26 (щ), 11 (пт) — «КІМ»
27 (пт) — «Я не пакіну цібе»
28 (сб) — «Пламінальная малітва»
29 (нда) — «Маэстра»
30 (пн), 2 (ср) — «Сны аб Беларусі»
6 (нда) — «Сымон-музыка»
7 (пн) — «Гаўлінка»
9 (ср), 10 (чу) — «Пінская шляхта»
13 (нда) — «Ідыля»
ранішні спектаклі

21 (сб) — «Балада пра ка-ханыне»
22 (нда) — «Вострай Са-халин»

23 (пн) — «Дзіке паляванье карабля Стаха»
малая сцэна

6 (нда) — «Беларусь у фанта-стичных алавяданьнях»
7 (пн) — «Балада пра ка-хань-

не»

Тэатар беларускай драматургії
23 (пн) — «Ігвіта, альбо Як гэта рабіці ў Францыі»
24 (аўт) — «Ах, этыя сва-
бодныя бабачкі!»

25 (ср) — «Кабала святош (Мальер)»
26 (щ), 1 (аўт) — «Містэр розыгрыш»
30 (пн) — «Неба ў дыямэн-
тах»

7 (пн) — «Сталіца Эраўнд»
8 (аўт) — «Свяна»
9 (ср) — «Белы анёл з чор-
нымі крыламі»

10 (чу) — «Жан і Бэтрыса»
11 (пт) — «Адэль»

Андрэй
Расінскі

На гэты тыдзень прыгадаюць дзіве
даты, звязаныя з іменем Васіля Быкава.
19 чэрвень 1924 ён нарадзіўся.
22 чэрвень 2003 пайшоў з жыцця.
Наведайце маглую Быкава на Усходніх
могілках Менску, пакладзіце кветкі.
19 чэрвень а 16:00 туды прыйдуць
старшыя пісьменнікі, сабры і родныя
Васіля Быкава, каб разам яго ўспомніць.

Дні Быкава

Паездка ў Бычкі

Арганізацца паездка з Менску ў родную вёску Васіля Быкава (Вушацкі раён). Выезд апоўдні 19 чэрвень (чацвер), вяртанье ўвечары. Запіс на паездку праз т.: (029) 709-76-06 (Саша).

КАЛІ Б...

...у супрацоўнікай КДБ праца была
сапраўды «плякельная».

МАЛЮНАК ТЭКСТ ГЕРМА ЧУХНЯ

Сталін: Ніколі ня думаў, таварыш Адольф, што пакуты грэшніка ў пекле
заключаюць ў тым, каб з ранку да вечара засоўваць і вынаць зь вядра дохлага пацука.

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,
проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.
Дэталі — старонка 13.

«Наша Ніва». №23. 1908

абвесткі і жарты

ЛЕВЫМ ВОКАМ

На апошнім дыханьні

Пасаж Юр'я Азаронка, якога выперлі з БТ, пра тое, што ён а) усё адно застанецца чалавекам презыдэнта і б) усё адно працягне здымыць фільмы, ня можа ня радаваць. У краіне зявіўся новы кірунак незалежнага кіно. Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Вядоўца: Вітаем Вас у студыі французскага канала Arte. Сёня ў нас на гасцінцы мэтыры авангарднага кіно — Ларс фон Трыер і Жан-Люк Гадар. Тэма нашай размовы — фэномэн іскамэрцынага малабюджэтнага кіно ў Беларусі, прадстаўленага творчасцю вялікага рэжысёра Азаронка. Аднак спачатку — зашыбенная навіна. Толькі што выйшоў дэкрэт прэзыдэнта РБ аб паглыбленіі баращыў за эканомію бюджетных сродкаў. Адзін з пунктаў пастановы абавязвае ўсе беларускія каналы перайсці на фармат незалежнага кіно. Так што застанеся толькі пазыўдзрысці беларускаму гледачу. На жаль, мы, ўзрасці, і надалей прырочаны глядзець ўсюкану глямурну папсу — піратату Карыбскага мора і індыяну джонзу. Пазней мы паглядзім выплеск інфармацыйна-аналітычнай праграмы «Контуры» ў новым фармаце, а зараз спытаем гасціц, што яны думают пра беларускі кінаавангард?

Ларс фон Трыер: Што сказаць? У некаторай ступені Азаронак працягвае маю школу «Догмы» (у этыя моманты на твары Гадара з'яўляюцца гримасы з'ёздзіленьня): эта, напрыклад, максымальны мінімалізм рэквізіту і дэкарацыі. Узгадайце хойні кабіды фільму «Таемныя спружыны духоўнай вайны» пра лягеры тэрарысту з апазыцыйнай ў Украіне. У фінале ў статычным кадры паўгадзіны тула стаіць зедлік. Праглядзеўшы каршун, я быў так уражаны, што хацел проста ў кінацілі прагласаваць на канцыдату Башкі на парліамэнцкіх выбарах. Толькі маг школа валодае такімі прымесамі!

Жан-Люк Гадар: Цю! Калі Азаронак — «Догма», то я Сылібіч. Усякому незалежніку кіно ўласцівы прымітывізм. Вы што, хацелі каб Азаронак рабіў ролік пра сэмінары апазыціі, як «Панарама»: на экране

палітыкі душаца пайкай на банке?

Азаронак жа апавядае пра сэмінары геніяльна проста: здымася саю левую нагу. Які сымбалізм! Якая глыбіня! Відавочна, стужкі Азаронка — абсалютна лягічныя працы маёй «Новай хвалі». Эратызм — складнік нашай школы — так і прэ з карцінай Азаронка.

ЛФТ: Дзе Вы там бачылі эратызм? У Азаронка ўсё адпавядае май схеме: ніякіх нерэзальных забабонаў.

ЖЛГ: А сага пра чарговую элегантную перамогу? У фінале герой газетай «Савецкая Беларусь» забівае на кухні таракана. Вы не з'яўлілісі ўагу, што «СБ» пры гэтым скручана. Усё паводле Фройда: сэкс, любоў перамагаюць зло! Фактычна, Азаронак па-новаму прачытаў майго калегу Франсуа Труфа.

ЛФТ: Якая лухта! Можа, Вы яшчэ знайшли ў працах Азаронка рэзільтівізм, харэгірны для ваших халтурак?

Скажаць яшчэ, што эта Вы натхнілі яго на геніяльны фільм пра амэрыканскі фонд, дзе паказваеца прыбыўшэць электрычкі Баранавічы—Менск. Эта тыўповая «Догма»!

ЖЛГ: «Хвалья!»

ЛФТ: «Догма!» «Догма!» «Догма!» (Б'е Гадара левай насоў).

Вядоўца: Ну, досьці ужо. У нас на сувязі Менск, дзе зараз пачынаецца трансляцыя праграмы «Контуры» ў фармате незалежнага кіно. Глядзім на экран.

На экране вядоўца праграмы «Контуры»

Вядоўца: Такім чынам, як вы зразумелі зь пішчіўлінай карціні пра ѿбіць з зубнай пастай, краіна праста вітнесте. А зараз паговорым пра апазыцыйны канал «Белсат». Глядзіце матэрываў нашага карэспандэнта.

На экране чалавек выразае сваё вока

ЛФТ, ЖЛГ, вядоўца (разам): Геніяльна!

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўныя рэдактары «Наша Ніва»:
З. Вольскі (1906), А. Улас (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А. Лукечевіч,
У. Знамероўскі (1920), А. Дубавец (1991—2000),
сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская
шоф-рэдактар Андрай Дынько
гaloўны рэдактар Андрэй Скурко
мастакі рэдактар Сяргей Харэцкі
заснавальнік Місціцы фонд выдання
выдавец «Наша Ніва»
Прыўтае прадпрыемства «Суродчыца»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:

220050, Менск, а/c 537
Tel/fax: (017) 284-73-73-29.
E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

НОВЫ НАША НІВА Сплюнку на «Нашу Ніву» забавковая. І2 пасос фарматам А2, бялар. арк. Друкун РП/Певіцавацца блуферу Дон друкун. Менск, пр. Св. Сімяона, 10. Тэл.: (017) 284-73-73-29. E-mail: nn@nn.by
Конкурс заборы. Позыціўнікі блуфераўцаў падзяліцца на пасосы №581 да 14 сакавіка 2007, відадзеныя Міністэрствам інфармаціі Республікі Беларусь. Юр'евычы адрес: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Рп. №12026280014 у Міністэрстве ўнутраных спраў.
Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падписаны ў друку 23.00.18.06.2008.
Заноў № 3251. Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.